

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานทางไวยากรณ์ไทย แนวคิดเกี่ยวข้องกับการโครงสร้างเน้นส่วน และสุดท้ายคือส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานทางไวยากรณ์ไทย

ความรู้พื้นฐานทางไวยากรณ์ไทยที่ได้หยิบยกมาดังต่อไปนี้ผู้ศึกษาจะใช้ยึดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาโครงสร้างเน้นส่วนในภาษาไทย กล่าวคือในส่วนของหลักเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบทั่วไป หรือรูปแบบพื้นฐานของประโยคภาษาไทย ด้วยหลักเกณฑ์นี้ผู้ศึกษาจะนำมาใช้พิจารณาเปรียบเทียบ แยกโครงสร้างเน้นส่วนออกจากโครงสร้างปกติ ส่วนหลักเกณฑ์ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ก็เป็นหลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะนำมาใช้พิจารณาในด้านของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้โครงสร้างเน้นส่วนแต่ละประเภท ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1. หลักเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ (Syntactic Aspects)

หลักเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่ผู้ศึกษานำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษานี้ มีด้วยกันสามส่วนได้แก่ โครงสร้างวลี โครงสร้างประโยค และความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ ดังต่อไปนี้

1.1. โครงสร้างวลี

วลี (phrase) ในที่นี้จะกล่าวถึงสองประเภทได้แก่ นามวลี (noun phrase) และกริยาวลี (verb phrase) ซึ่งมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

1.1.1 นามวลี (Noun Phrase)

วิจิตร ภาณุพงศ์ (2527. หน้า 80) ได้ให้คำจำกัดความของนามวลี หรือกลุ่มคำนามไว้ว่าหมายถึง คำนามหรือคำสรรพนามที่มีส่วนประกอบตั้งแต่หนึ่งคำขึ้นไป ซึ่งทำหน้าที่ในประโยคเป็น ประธาน กรรมตรง กรรมรอง หรือหน่วยเสริมก็ได้ นามวลีที่มีตั้งแต่สองตัวขึ้นไปจะ

มีโครงสร้างเฉพาะ ซึ่งโครงสร้างนามวลีในภาษาไทยนั้น มีหลายแบบขึ้นอยู่กับชนิดของหน่วย
ขยาย

อัญชลี สิงห์น้อย (2548. หน้า 8-9) กล่าวถึงโครงสร้างวลีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
นามวลีไว้ดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยขยายซึ่งเป็นประโยคคุณศัพท์ (คำนาม - ที่ - ประโยค)
เช่น บ้าน - ที่ - ฉันอาศัยอยู่
- 2) หน่วยขยายซึ่งเป็นวลีแสดงปริมาณ (คำนาม - จำนวน - ลักษณะนาม)
เช่น บ้าน - สอง - หลัง
- 3) หน่วยขยายซึ่งเป็นวลีแสดงเจ้าของ (คำนาม - (ของ) - คำนาม)
เช่น บ้าน - ของ - ฉัน
- 4) หน่วยขยายซึ่งเป็นบุพบทวลี (คำนาม - บุพบท - คำนาม)
เช่น บ้าน - ใน - สวน
- 5) หน่วยขยายซึ่งเป็นคำนาม (คำนาม - คำนาม)
เช่น บ้าน - ไม้
- 6) หน่วยขยายซึ่งเป็นคำชี้เฉพาะ (คำนาม - (ลักษณะนาม) - คำชี้เฉพาะ)
เช่น บ้าน - นั้น

1.1.2 กริยาวลี (Verb Phrase)

วิจิตร ภาณุพงศ์ (2527. หน้า 81) ได้ให้คำจำกัดความของกริยาวลีหรือกลุ่ม
คำกริยาไว้ว่าหมายถึงคำกริยาคำเดียวหรือหลายคำ หรือคำกริยากับส่วนขยาย ซึ่งทำหน้าที่เป็น
ส่วนของประโยคชนิดใดชนิดหนึ่งใน 3 ชนิดคือ อกรรมกริยา สกรรมกริยา ทวิกรรมกริยา

กริยาวลีที่มีตั้งแต่สองตัวขึ้นไปจะมีโครงสร้างเฉพาะ ซึ่งโครงสร้างกริยาวลีใน
ภาษาไทยนั้นมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยแก่น ประกอบคำกริยาตั้งแต่หนึ่งคำขึ้นไปถึงสี่คำ เช่น เดิน
เดินหา เดินตามหา พยายามศึกษาค้นคว้าหา
- 2) คำหน้ากริยากับคำหลังกริยา เป็นคำที่มีบทบาททางความหมายน้อย
มากซึ่งอยู่ในตำแหน่งหน้าหรือหลังกริยาหลักเช่น ไป มา ขึ้น ลง ตัวอย่างการเกิดเช่น ไปทำ
มาทำ ทำมา ทำไป แก่ขึ้น แก่ลง เป็นต้น

3) หน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น ซึ่งอาจจะประกอบด้วยสองหมวดคือ คำช่วยหน้ากริยาคือ *ควร อาจ ต้อง คง* และคำปฏิเสธ *'ไม่'* ซึ่งอาจจะเกิดลำพังหรือเกิดหลายตัวก็ได้ เช่น *คงไม่ ไม่ควร* เป็นต้น

4) กลุ่มคำบ่งกาล ซึ่งอาจอยู่หน้าคำหน้ากริยา ได้แก่ *จะ เพิ่ง กำลัง* หรืออยู่หลังคำหลังกริยาก็ได้ ได้แก่ *แล้ว อยู่* เช่น *กำลังกิน กินแล้ว* เป็นต้น

5) หน่วยขยาย ประกอบด้วยคำกริยาวิเศษณ์ตั้งแต่หนึ่งคำถึง 3 คำ เช่น *จึง บ่อย อีก* เป็นต้น

1.2. โครงสร้างประโยค (Structure)

วิจินตน์ ภาณุพงศ์ (2527. หน้า 24) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะโครงสร้างประโยคพื้นฐานในภาษาไทยนั้นมีด้วยกัน 6 แบบซึ่งเกิดจากการประกอบกันขึ้นจากกลุ่มคำนาม และกริยาวลีซึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์แตกต่างกันออกไป ซึ่งคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ต่างกันเมื่อประกอบกันขึ้นมาแล้วก็จะทำให้ได้ลักษณะประโยคที่ต่างกันดังต่อไปนี้

1.2.1 นามเดี่ยว ตัวอย่างเช่น *แม่*

1.2.2 อกรรมกริยา ตัวอย่างเช่น *เหนื่อย*

1.2.3 ประธาน - อกรรมกริยา ตัวอย่างเช่น *น้องร้องไห้*

1.2.4 สกรรมกริยา - กรรมตรง ตัวอย่างเช่น *กินข้าว*

1.2.5 ประธาน - สกรรมกริยา - กรรมตรง ตัวอย่างเช่น *ผู้หญิงร้อยดอกไม้*

1.2.6 ประธาน - ทวิกรรมกริยา - กรรมตรง - กรรมรอง ตัวอย่างเช่น *แม่ให้*

เงินฉัน

การเกิดประโยคในลักษณะที่มีหน่วยนาม หรือหน่วยกริยาเพียงหน่วยเดียวดังข้อ 1 หรือข้อ 2 และประโยคที่ไม่ปรากฏประธานดังข้อ 3 นั้นเกิดจากการที่ประโยคถูกละข้อมูลเก่าไว้ในฐานที่เข้าใจ จึงทำให้ประโยคมีลักษณะที่เหมือนกับคำหรือวลี ดังตัวอย่างการละเช่น

ถาม : ใครกินกล้วยหมด

ตอบ : แดง (กินกล้วยหมด)

อัญชลี สิงห์น้อย (2548. หน้า 6-13) กล่าวถึงโครงสร้างประโยคไว้ว่า โครงสร้างวากยสัมพันธ์ประโยคและวลีในภาษาไทยสามารถแสดงได้ด้วยหลักเกณฑ์ของกฎโครงสร้างวลี (phrase structure rules) ซึ่งจะแสดงคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ตามประการ คือ การเรียงคำ (word order) ลำดับชั้น (hierarchy) และหมวดหมู่ทางไวยากรณ์ (categoriality)

กฎโครงสร้างวลีในภาษาไทยอาจแสดงได้โดยเริ่มจากการแบ่งส่วนจากโครงสร้างที่ใหญ่คือประโยคไล่ลงไปหาโครงสร้างที่เล็กที่สุด คือ คำ ดังต่อไปนี้

1) ประโยค ประกอบด้วยนามวลีและภาคกริยา มีโครงสร้างดังนี้

ประโยค → นามวลี - ภาคกริยา
ตัวอย่างเช่น เด็ก ร้องไห้

2) นามวลี ประกอบด้วยอย่างน้อยหนึ่งคำและอาจมีหน่วยขยายนามอยู่ทางซ้ายของคำนามนั้นก็ได้ มีโครงสร้างดังนี้

นามวลี → คำนามหลัก - (หน่วยขยายนาม)
ตัวอย่างเช่น เด็ก คนนั้น

3) หน่วยขยายนาม มีหลายโครงสร้างตามชนิดของหน่วยขยายนาม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 6 ชนิด คือ ประโยคคุณศัพท์ วลีแสดงปริมาณ วลีแสดงเจ้าของ บุพบทวลี คำนามขยายหรือคำชี้เฉพาะก็ได้ ซึ่งแต่ละชนิดมีโครงสร้างดังนี้

ประโยคคุณศัพท์ → ที่ - ประโยค
ตัวอย่างเช่น นกที่กำลังบินมา

วลีแสดงปริมาณ → จำนวน - ลักษณะนาม
ตัวอย่างเช่น นกสองตัว

วลีแสดงเจ้าของ → (ของ) - คำนาม
ตัวอย่างเช่น นกของฉัน

บุพบทวลี → บุพบท - คำนาม
ตัวอย่างเช่น นกในกรง

คำนามขยาย → คำนาม
ตัวอย่างเช่น นกกระดาษ

คำชี้เฉพาะ → (ลักษณะนาม) - คำชี้เฉพาะ
ตัวอย่างเช่น นกตัวนี้

นามวลีทุกชนิดยกเว้นชนิดที่เป็นวลีแสดงปริมาณสามารถมีส่วนประกอบที่เป็นลักษณะนามปรากฏร่วมอยู่ด้วยในตำแหน่งระหว่างคำนามหลักและหน่วยขยาย เช่น นกตัวที่กำลังบินมา นกตัวที่สอง เป็นต้น

4) ภาคกริยา อย่างน้อยต้องประกอบไปด้วยกริยาวลีหนึ่งวลี อาจมีนามวลีหนึ่งหรือสองวลี และวิเศษณ์วลีประกอบอยู่ด้วยซึ่งแสดงได้ดังนี้

ภาคกริยา → กริยาวลี – (นามวลี) – (นามวลี) – (วิเศษณ์วลี)

ตัวอย่างเช่น

แดง อิม แล้ว

แดง เป็น เด็ก ดี

แม่ ให้ ขนม แดง

แดง จอด รถ ข้าง บ้าน ได้

5) กริยาวลี อย่างน้อยประกอบไปด้วยคำกริยาหลัก และอาจมีกริยาช่วย (เช่น ต้อง ควร อาจ คง ฯลฯ) คำบ่งกาล (จะ) และ/หรือการณลักษณะ (กำลัง) คำหน้ากริยา (ไป มา) คำขยายกริยา (เช่น เร็ว ช้า เก่ง ดี ฯลฯ) คำหลังกริยา (ไป มา ขึ้น ลง) และคำบ่งการณลักษณะ (แล้ว อยู่) ประกอบอยู่ด้วยในลำดับต่อไปนี้

กริยาวลี → (ช่วย)–(กาล)–(หน้า)–กริยา–(ขยาย)–(หลัง)–(การณ)

ตัวอย่างเช่น

เขาอาจจะไปกินมาแล้ว

6) วิเศษณ์วลี อาจเป็นคำเดี่ยว (เช่น เข้า สาย ฯลฯ) บุพบทวลี หรือประโยควิเศษณ์ ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของภาคกริยา เป็นส่วนที่บอกเกี่ยวกับเวลา สถานที่ หรือลักษณะของกริยาดังต่อไปนี้

คำเดี่ยว → คำวิเศษณ์

ตัวอย่างเช่น

เขานอนตื่นสาย

บุพบทวลี → บุพบท - คำนาม

ตัวอย่างเช่น

เขานอนบนเสื่อ

บุพบทวลีในส่วนวิเศษณ์วลีนี้มีลักษณะโครงสร้างเหมือนกับบุพบทวลีในส่วนที่เป็นหน่วยขยายนามนั่นเอง

ส่วนประโยควิเศษณ์ประกอบด้วยคำสันธานที่บ่งประโยควิเศษณ์ ซึ่งในที่นี้จะใช้คำว่าวิเศษณ์สันธาน เช่น เมื่อ ตอนที่ ฯลฯ และตามด้วยประโยคดังต่อไปนี้

ประโยควิเศษณ์ → วิเศษณ์สันธาน - ประโยค

ตัวอย่างเช่น

เมื่อเขามา ฉันจะไป

นอกจากนี้แล้วประโยคอาจมีวิเศษณ์วลีที่ขยายทั้งประโยค ซึ่งมักอยู่ในตำแหน่งหน้าประโยคเรียกว่าหน่วยขยายประโยค เพิ่มเข้าไปในโครงสร้างประโยคอันดับแรกสุดซึ่งโครงสร้างจะกลายเป็น

ประโยค → (หน่วยขยายประโยค) - นามวลี - ภาคกริยา
 ตัวอย่างเช่น ปกติ เขาตื่นเช้า
 โดยทั่วไป คนเรามักเข้าข้างตัวเอง

1.3. ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (Grammatical Relations)

ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ เป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์ขององค์ประกอบภายในวลี และประโยค โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของหน่วยกริยาที่มีกับหน่วยนามที่ปรากฏภายในประโยค ซึ่งจะแตกต่างกันไป

วจินตน์ ภาณุพงศ์ (2527. หน้า 28-31) ได้กล่าวถึงหน้าที่ไวยากรณ์ขององค์ประกอบประโยคโดยไม่ได้แยกออกจากโครงสร้างอย่างชัดเจน ดังนี้

1.3.1 ประธาน หมายถึง หน้าที่ของคำนามซึ่งอยู่ข้างหน้าคำกริยาในประโยค ตัวอย่างเช่น *หมากัดแมว* หมา คือประธานของประโยค

1.3.2 อกรรมกริยา หมายถึง หน้าที่ของคำกริยาที่เมื่ออยู่ในประโยคแล้วไม่มีกรรมตรงตามหลัง ตัวอย่างเช่น *เธอยิ้ม ยิ้ม* คืออกรรมกริยา

1.3.3 สกรรมกริยา หมายถึง หน้าที่ของคำกริยาที่เมื่ออยู่ในประโยคแล้วมีกรรมตรงตามหลัง ตัวอย่างเช่น *ฉันกินข้าว* กิน คือสกรรมกริยา

1.3.4 ทวิกรรมกริยา หมายถึง หน้าที่ของคำกริยาที่เมื่ออยู่ในประโยคแล้วมีทั้งกรรมตรง และกรรมรองตามหลัง ตัวอย่างเช่น *ครูให้ขนมฉัน* ให้ คือทวิกรรม

1.3.5 กรรมตรง หมายถึง หน้าที่ของคำนามที่เมื่ออยู่ในประโยคจะอยู่ด้านหลังกริยา มีความสัมพันธ์กับคำกริยาในลักษณะรับผลของกริยาโดยตรง ตัวอย่างเช่น *น้องมีขนม* ขนม เป็นกรรมตรง

1.3.6 กรรมรอง หมายถึง หน้าที่ของคำนามที่อยู่ในประโยคแล้วจะอยู่หลังคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมตรง ตัวอย่างเช่น *แม่ป้อนข้าวน้อง* น้อง เป็นกรรมรอง

1.3.7 หน่วยเสริม หมายถึง คำนามที่ปรากฏในประโยคซึ่งไม่ได้ทำหน้าที่เป็นประธาน กรรมตรง หรือกรรมรอง แบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ หน่วยเสริมสถานที่ หน่วยเสริมเวลา และหน่วยเสริมพิเศษ ตัวอย่างเช่น *ที่จริง วินัยไม่ค่อยอยู่บ้าน* ที่จริง คือหน่วยเสริมพิเศษ¹

¹ หน่วยเสริมพิเศษ หมายถึง วิเศษณ์วลีที่ปรากฏอยู่ต้นหรือท้ายประโยคก็ได้โดยไม่ทำให้ความหมายโดยรวมของประโยคเปลี่ยน วจินตน์ ภาณุพงศ์ (2527. หน้า 28-31)

อัญชลี สิงห์น้อย (2548. หน้า 13-16) กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ไว้ว่าเป็น ความสัมพันธ์ของหน่วยประกอบในวลีหรือประโยค โดยจะมีลักษณะเป็น 'หน่วยหลัก - หน่วย ขยาย' แต่โดยทั่วไปแล้วมักจะหมายถึงความสัมพันธ์ของหน่วยประกอบประโยคที่ถือเอาหน่วย กริยาเป็นศูนย์กลางและมีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์กับหน่วยนามต่างๆ บ่งชี้บทบาทหรือหน้าที่ ทางวากยสัมพันธ์ (syntactic role) ของนามวลีซึ่งจะมีบทบาทเป็น ประธาน กรรม หรือหน่วย เสริมของกริยาในประโยค

การปรากฏของกรรมจะสัมพันธ์กับประเภทของคำกริยา กล่าวคือประโยคใดที่ไม่มี กรรมจะเป็นกริยาชนิดอกรรมกริยา (intransitive verbs) เช่น ยืน นอน ไป มา เป็นต้น ซึ่ง อกรรมกริยาสามารถแบ่งตามความหมายได้เป็นกริยากระทำ (action verbs) เช่น ยืน เดิน นอน เป็นต้น และกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) เช่น ดี เลว สวย มาก น้อย เป็นต้น ประโยคที่มีกรรมจะมีคำกริยาเป็นชนิดสกรรมกริยา (transitive verbs) เช่น ดี ทำ ซื้อ หา สร้าง ชอบ เป็นต้น อีกทั้งมีกริยาบางตัวที่เป็นได้ทั้งอกรรมกริยาและสกรรมกริยา ตัวอย่างเช่น ประโยค เด็กกำลังเล่น และ เด็กกำลังเล่นบอล จะเห็นได้ว่าคำกริยา เล่น ในประโยคแรกทำหน้าที่เป็นอกรรมกริยา ขณะที่ปรากฏในประโยคที่สองเป็นสกรรมกริยา

ส่วนนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมนั้นจะหมายถึงนามวลีอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจาก ประธานและกรรมของประโยค โดยทั่วไปหน่วยเสริมมักจะเป็นสถานที่และเวลาของกริยาหลัก ปรากฏอยู่ในวิเศษณ์วลีซึ่งในประโยคหนึ่งๆ อาจมีหน่วยเสริมได้มากกว่าหนึ่งหน่วยเสริม ตัวอย่างเช่นประโยค เขากินข้าวกับฉันที่ระเบียงบ้านเมื่อวานนี้ ประโยคนี้มีหน่วยเสริมประกอบอยู่ ถึงสามหน่วยเสริม ได้แก่ ฉัน ระเบียงบ้าน และเมื่อวานนี้

2. หลักเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ (Semantic Aspects)

พัชรี พลางค์ (2542) กล่าวว่าอรรถศาสตร์ (semantics) เป็นศาสตร์ที่ศึกษา ความหมายในภาษา ซึ่งสัมพันธ์กับความรู้เดิม ความคิด ค่านิยมทางสังคม ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ ฯลฯ กับส่วนประกอบของภาษาได้แก่ หน่วยเสียง หน่วยคำ และระบบ โครงสร้างทางไวยากรณ์ ดังนั้นการศึกษาความหมายอย่างแท้จริงแล้วจึงเป็นการศึกษาที่ สลับซับซ้อน

ในการพิจารณาความหมายระดับประโยคมิได้พิจารณาเฉพาะการรวมกันของความหมาย ของคำหรือวลีที่ประกอบกันขึ้นเป็นประโยคเพียงเท่านั้น ยังมีการพิจารณาความสัมพันธ์ทาง ความหมาย หรืออรรถสัมพันธ์ (semantic relation) ประกอบด้วย ซึ่งอรรถสัมพันธ์หมายถึง

ความสัมพันธ์ที่นามวลีภายในประโยคมีต่อกริยาของประโยค ในการพิจารณาทางอรรถสัมพันธ์นี้ จะทำให้ทราบถึง บทบาททางความหมาย (semantic roles) ของนามวลีดังกล่าว

อัญชลี สิงห์น้อย (2548. หน้า 20-22) กล่าวไว้ว่าบทบาททางความหมายมีความสำคัญมากในการอธิบายไวยากรณ์ของประโยค จำเป็นต้องกล่าวถึงโดยแยกต่างหากจากด้าน วากยสัมพันธ์ (ประธาน กรรม ฯลฯ) ในบทบาททางวากยสัมพันธ์หนึ่งๆ นั้นสามารถมีบทบาททางความหมายได้หลายอย่าง และจำแนกบทบาททางความหมายที่สามารถเกิดขึ้นได้กับหน่วยทางไวยากรณ์ไว้ดังต่อไปนี้

ประธาน:	→	ผู้กระทำ	ม้าวิ่งเร็ว
		ผู้ประสบ	ฉันเข้าใจแล้ว
		ผู้ถูกกระทำ	เด็กนักเรียนถูกทำโทษ
		ผู้มีสภาพ	หนังเรื่องนี้ดี
		ผู้ปรากฏอยู่	สิงโตอยู่ในถ้ำ
		เครื่องมือ	มีดบาดมือ
		สาเหตุ	น้ำท่วมบ้าน
		ผู้รับ	เขาได้ของจากเธอ
		สถานที่	ห้องนี้เต็มไปด้วยผู้คน
กรรม:	→	ผู้รับผลกระทบ	ปลากินเหยื่อแล้ว
		ผู้เสริม	แม่เล่านิทาน
		ผู้รับ	แม่ให้เงินฉัน
		เครื่องมือ	เขาใช้ตะเกียบ (กินข้าว)
		สาเหตุ	ช้างตื่นคน
		สถานที่	นุ่นเคลื่อนห้อง
		ที่หมาย	เขาเข้าห้องไปแล้ว
		ที่มา	น้องตกบันได
หน่วยเสริม:	→	เวลา	ฉันทำงานตลอดคืน
		สถานที่	เขาอยู่ในรถ
		ที่หมาย	ฉันไปที่โรงเรียน
		ที่มา	ฉันมาจากบ้าน
		เครื่องมือ	เขากินข้าวด้วยตะเกียบ

สาเหตุ	ปลาหมอตายเพราะปาก
ผู้รับ	เขาส่งของให้ฉัน
ผู้รับผลประโยชน์	ฉันทำเพื่อลูก
ผู้ร่วมกระทำ	ฉันจะไปกับเธอ

3. หลักเกณฑ์ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic Aspects)

Edward Finegan (1999) กล่าวว่าวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) คือการศึกษาความหมายนอกเหนือไปจากการศึกษาทางอรรถศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาความหมายตามสภาพความเป็นจริง (truth condition) แต่วัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นการศึกษาความหมายที่ได้จากข้อความหรือบริบทที่ คำ วลี หรือประโยคนั้นปรากฏอยู่ การศึกษาลักษณะนี้จะทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อสารได้ดีขึ้น

บริบทในที่นี้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ บริบททางภาษา (linguistic context) และบริบททางสถานการณ์ (situational context) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันดังต่อไปนี้

3.1. บริบททางภาษา (Linguistic Context)

บริบททางภาษา (linguistic context) หมายถึงข้อความที่แวดล้อม คำ วลี หรือประโยคนั้นๆ ซึ่งช่วยให้ตีความ คำ วลี หรือประโยคนั้นชัดเจนขึ้น และตรงตามความต้องการของผู้ส่งสาร เพราะปกติแล้วคนเราจะสนทนากันโดยอาศัยความเข้าใจกันทางบริบทเช่น ประโยค *เธอทำแล้ว* เมื่อเราเห็นประโยคนี้นี้เราไม่อาจรู้ความหมายที่สมบูรณ์ได้ คือไม่รู้ *เธอ* หมายถึงใคร และ *ทำ* คือทำอะไรแต่หากมีบริบทรอบข้างก็จะทำให้เข้าใจข้อความที่ละไว้ว่าหมายถึงอะไร ตัวอย่างเช่น

กานดา : วิลัยไม่เย็บกระทรงหรือ

นกเล็ก : เธอทำแล้ว

จะเห็นได้ว่าเมื่อข้อความปรากฏอยู่ในสิ่งแวดล้อมจะทำให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งบริบททางภาษาจะช่วยจัดปัญหาความคลุมเครือ และความกำกวมของคำ วลี หรือประโยคได้นอกจากนี้ลักษณะของข้อความยังมีนัยสำคัญต่อโครงสร้างประโยคกล่าวคือมีอิทธิพลสามารถทำให้ประโยคแปรไปจากโครงสร้างปกติได้

3.2. บริบททางสถานการณ์ (Situational Context)

บริบททางสถานการณ์ (situational context) หรือความรู้อื่นที่นอกเหนือจากทางภาษาศาสตร์ เช่น ความรู้ทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม ประวัติความเป็นมา เป็นต้น ล้วนเป็นส่วนประกอบที่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถใช้ภาษาซึ่งสิ่งนี้มีความสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมกันในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดโครงสร้างประโยคในลักษณะต่างๆ ด้วย บริบททางสถานการณ์ในตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่สื่อสารกันจำเป็นต้องรับรู้ทางด้านสถานการณ์ร่วมกัน และมีความรู้ทางคอมพิวเตอรืจึงจะเกิดความเข้าใจกันได้

ตัวอย่างเช่น

อาจารย์ : สุนิสาวันนี้ทำไมไม่ส่งงานครู

สุนิสา : คอมโดนไวรัสค่ะ ทำอะไรไม่ได้เลย

ลักษณะของบริบททางสถานการณ์ที่มีบทบาทต่อการตีความมีหลายลักษณะด้วยกัน ซึ่งลักษณะที่สำคัญๆ ได้แก่ สภาวะเกิดก่อน (presupposition) คือความเป็นจริงที่ผู้พูดและผู้ฟังรับรู้ร่วมกัน วัจนกรรม (speech acts) คือคำพูดที่เราใช้แสดงหน้าที่ของการกระทำต่างๆ เช่น ขอร้อง ถาม สัญญา อวยพร เป็นต้น ความสุภาพ (politeness) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดลักษณะการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมด้วย การบ่งชี้ (deixis) คือการใช้ภาษาอ้างชี้ไปถึงสิ่งหนึ่งๆ ในบริบทที่เป็นที่เข้าใจกันเป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวข้องกับโครงสร้างเน้นส่วน

นักภาษาศาสตร์ที่ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวข้องกับโครงสร้างเน้นส่วน (focus construction) มีหลายท่านด้วยกันได้แก่ W.L. Chafe, John Hinds, Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman, Nomi Erteschik-Shir และ M.A.K. Halliday ซึ่งแนวคิดของนักภาษาศาสตร์แต่ละท่านมีทั้งเหมือน และแตกต่างกันดังจะกล่าวต่อไปนี้

W.L. Chafe (1970. pp. 30-31) ได้กล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วนโดยใช้ลักษณะการเน้นเสียงเป็นเครื่องมือในการเน้นส่วนประกอบเป็นหลัก เขากล่าวว่าปัจจัยการเกิดในการเน้นส่วนประกอบนั้นสัมพันธ์กับข้อมูลเก่าข้อมูลใหม่ โดยเขาได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่าในภาษาอังกฤษและรวมถึงภาษาอื่นๆ ด้วย ส่วนที่เป็นข้อมูลเก่านั้นผู้พูดจะพูดเสียงเบาว่าข้อมูลใหม่ และย่อดำส่วนนี้มากกว่า การย่อดำนี้อาจทำได้ 2 วิธี คือ การออกเสียงข้อมูลเก่าด้วยระดับเสียงต่ำ ไม่เน้น

ความเท่าข้อมูลใหม่ และมักจะใช้คำสรรพนามแทนคำนามที่เป็นข้อมูลเก่าเป็นต้น ในทางตรงกันข้ามข้อมูลใหม่จะเป็นข้อมูลที่ถูกเน้น โดยผู้พูดจะพูดด้วยเสียงที่ดังดังกว่า และไม่มีการย่อคำ

John Hinds (1989) ได้กล่าวถึงโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้าย (left-dislocation) ซึ่งเป็นโครงสร้างเน้นส่วนลักษณะหนึ่ง ที่แตกต่างจากการทำให้เป็นหัวเรื่อง (topicalized) โดยยกตัวอย่างให้เห็นว่าตัวอย่าง 1 และ 2 ด้านล่าง เป็นการทำให้เป็นหัวเรื่อง ขณะที่ตัวอย่าง 3, 4 และ 5 เป็นการย้ายตำแหน่งไปซ้าย

1. Teheran, I don't care for much.
2. Trevor, I haven't seen today.
3. as for Alan's car, he tried to drive it today.
4. That paper, it was a total loss.
5. As for the wombat, it eats roots, shoots and leaves.

การย้ายตำแหน่งไปซ้ายแตกต่างจากการทำให้เป็นหัวเรื่องตรงที่การย้ายตำแหน่งไปซ้ายจะมีสรรพนามอยู่ภายในประโยคซึ่งหมายถึงกลุ่มคำนามต้นประโยค ส่วนการทำให้เป็นหัวเรื่องไม่มี

ในภาษาอังกฤษ คำที่ไม่ใช่ประธานอาจทำให้เป็นหัวเรื่องได้ ขณะที่ทั้งประธานและคำนามที่ไม่ใช่ประธานก็อาจจะมีการย้ายตำแหน่งไปซ้ายได้ ซึ่งดูได้จากตัวอย่าง 1 และ 2 ด้านล่างที่การย้ายตำแหน่งประธานไปซ้ายของ Foley และ Van Valin จะไม่ถูกไวยากรณ์ ถ้าพยายามทำให้เป็นการทำให้เป็นหัวเรื่อง

1. *[As for] that paper, $\emptyset$ was a total loss.
2. As for the wombat, $\emptyset$ eats roots, shoots and leaves.

นอกจากนี้ John Hinds ยังพยายามแยกความแตกต่างระหว่างการทำให้เป็นหัวเรื่องและการย้ายตำแหน่งไปซ้ายกับภาษาอื่นที่เขาบอกว่าได้พบความแตกต่างเช่นเดียวกันนี้ ตัวอย่างเช่นในภาษาญี่ปุ่นทั้งประธาน และกรรมตรงอาจถูกทำให้เป็นหัวเรื่อง โดยถูกระบุโดยคำ wa ต่อท้าย และส่วนที่เป็นหัวเรื่องจะปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค ดังแสดงในตัวอย่างด้านล่าง

watashi wa tooiyoo-daigaku o sotsugyoo shita.

I TP Tokyo-University DO graduate did

As for me, I graduated from Tokyo University.

ส่วนในกรณีของการย้ายตำแหน่งไปซ้ายมีเพียงกรรมตรงเท่านั้นที่สามารถเกิดกระบวนการนี้ได้ จะไม่มีการเกิดกับประธานดังกล่าวต่อไป

shukyoo no jiyuu wa kenpoo de sore o mitomete-iru
 religion LK freedom TP Constitution by that Do recognized
 Religious freedom is recognized by the constitution.

[Lit.] As for religious freedom, the constitution recognizes it.

ในส่วนนี้เขาสรุปว่า โครงสร้างสองโครงสร้างเกิดในภาษาเฉพาะกลุ่ม ทั้งสองโครงสร้างเป็นการวางค่านามที่ไม่ใช่ประธานในตำแหน่งต้นประโยค การย้ายตำแหน่งไปซ้ายถูกแยกจากการทำให้เป็นหัวเรื่อง โดยพิจารณาว่าการย้ายตำแหน่งไปซ้ายจะมีการแทนที่สรรพนามไว้ในตำแหน่งกลุ่มค่านามเดิม

การพิจารณาหน้าที่ของประโยคโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายนั้น มีการพิจารณาโดยแบ่งเป็นสองลักษณะด้วยกัน อันดับแรกคือพิจารณาหาเจตนาของการใช้โครงสร้างนี้ อย่างที่สองคือพิจารณาหาผลที่ตามมาหลังจากใช้ประโยคโครงสร้างนี้แล้ว ซึ่งเขาได้นำข้อมูลการพูดที่มีการเปลี่ยนตา (turn) ระหว่างการสนทนามาใช้ในการวิเคราะห์

เขาได้กล่าวว่าเจตนาของการใช้โครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายที่ได้รับการยอมรับคือ การศึกษา 2 ผลงานได้แก่งานของ Keenan and Schieffelin (Hinds, 1989 citing Keenan & Schieffelin, 1976) ที่ศึกษาในภาษาอังกฤษ และ Duranti and Ochs (Hinds, 1989 citing Duranti & Ochs, 1976) ที่ศึกษาในภาษาอิตาลี ซึ่ง Keenan and Schieffelin กล่าวถึงบทบาทแรกๆของโครงสร้างนี้ว่าเป็น การแนะนำสิ่งใหม่เข้ามาในบทความ หรือแนะนำซ้ำสิ่งที่ถูกแนะนำไปแล้วก่อนหน้านี้ แต่ไม่มีอยู่ในข้อความใกล้เคียง

อีกบทบาทหนึ่งของการย้ายตำแหน่งไปซ้ายคือบทบาทในการ 'การหาพื้นที่ในการพูด' (floor-seeking) (Hinds, 1989 citing Duranti & Ochs, 1976. 405-406) นั่นคือประโยคที่มีโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายปรากฏเมื่อคนพูดพยายามดึงบทสนทนาที่ตนเอง (take a turn) โดยมี การแสดงให้เห็นว่าการย้ายตำแหน่งไปซ้ายเกิดเสมอในตำแหน่งต้นในการดึงบทสนทนา

ในภาษาอังกฤษ และอิตาลี โครงสร้างนี้โดยทั่วไปจะอยู่ในการพูดที่ไม่เป็นทางการมากกว่าเป็นทางการ และเขาได้กล่าวถึงคำกล่าวของ Givón (Hinds, 1989 citing Givón, 1979. p. 104) ที่อ้างว่าโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้าย 'ส่วนใหญ่ไม่ปรากฏในภาษาย่อยแบบเป็นทางการ' ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนกับการสำรวจของ R.N. Campbell (Hinds, 1989 citing

Campbell, 1969) ที่อ้างถึงโครงสร้างนี้ในภาษาอังกฤษว่า 'ไม่เหมาะสม' หรือเป็น 'ต่ำกว่ามาตรฐาน'

Creider (Hinds, 1989 citing Creider, 1979. pp. 5-6) แสดงความแตกต่างทางหน้าที่ที่สำคัญระหว่างสองโครงสร้างนี้ว่า ในกรณีของหัวเรื่อง กลุ่มคำนามที่เป็นหัวเรื่องจะเป็นหัวข้อของถ้อยคำที่ตามมา เช่น

English muffins I can eat every morning. They're just the right things.

ในกรณีของการย้ายตำแหน่งไปซ้าย ตัวอย่างประโยค 2 ด้านล่างนี้ไม่สามารถเกิดเป็นประโยคที่ตามมาของประโยค 1 ได้ แต่ประโยค 3 เกิดขึ้นได้ นั่นเป็นเพราะอย่างที่ Creider อ้างว่าบทบาทของโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายคือการเชื่อมช่องว่างระหว่างหัวข้อของประโยคปัจจุบัน และประโยคถัดไป

1. Griselda, I hope to meet her husband someday.
2. *She's a very interesting person.
3. He's a very interesting person.

ในส่วนนี้เขาสรุปว่าการย้ายตำแหน่งไปซ้ายมีเป้าหมายในการแนะนำ หรือแนะนำซ้ำกลุ่มคำเฉพาะในบทสนทนา และแสดงเจตนาของคู่สนทนาที่ต้องการเปลี่ยนตา หรือดึงบทสนทนามาเป็นของตนเอง โครงสร้างในภาษาอังกฤษ และอิตาลีปรากฏเพียงในภาษาที่ไม่เป็นทางการ และในกรณีของภาษาอังกฤษจะถูกพิจารณาว่าต่ำกว่ามาตรฐาน หรือไม่เหมาะสม

ในการพิจารณาผลที่ตามมาของการย้ายตำแหน่งไปซ้าย John Hinds (1989) ได้กล่าวถึงผลงานของ Givón (Hinds, 1989 citing Givón, 1976) ที่อ้างว่าการใช้โครงสร้างนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่ทำให้โครงสร้าง หัวเรื่อง-เนื้อความ (topic-comment) เปลี่ยนไปเป็นโครงสร้าง ประธาน-ภาคแสดง (subject-predicate) คำกล่าวนี้ใช้ได้เฉพาะกับกรณีที่มีการย้ายตำแหน่งไปซ้ายเกิดกับประธาน และทิ้งสรรพนามที่ตามมาใกล้ๆ กัน Givón (Hinds, 1989 Citing Givón, 1976. pp. 154-5) กล่าวว่า โครงสร้างเปลี่ยนหัวเรื่องเป็นประธาน (subject topic-shift) ถูกใช้ในข้อความที่ไม่สำคัญ คนพูดรู้ว่าข้อความที่พูดอยู่เหตุผลอ่อนเกินไป ถ้าจะใช้โครงสร้างหัวเรื่อง ดังนั้นจึงวิเคราะห์โครงสร้างขึ้นมาใหม่เป็นวากยสัมพันธ์ที่เป็นกลางๆ จากที่โครงสร้างเป็น หัวเรื่อง-ประธาน มาก่อนถูกวิเคราะห์ใหม่กลายเป็นประธานเท่านั้น ขณะเดียวกันสรรพนามที่ใช้ให้คล้ายตามเรื่องก็ถูกเปลี่ยนให้คล้ายตามประธานด้วย ดังต่อไปนี้

โครงสร้างหัวเรื่อง ('เด่นชัด') ทำให้เป็นกลางๆ (วิเคราะห์ใหม่)

The man, he came   The man he-came

TOP   PRO   →   SUBJ   AG

การเชื่อมระบบคำของสรรพนามกับกริยาคือปรากฏการณ์ธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เรียกว่า cliticization ซึ่งใช้กับสรรพนามที่ไม่เน้นเสียง โดยลดขนาดข้อมูลลง และทำให้ไม่เกิดการเสียดสีของเสียงในอันดับต่อมา หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าโครงสร้างนี้กำลังอยู่ในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (gramaticized) คำกล่าวนี้แม้ว่าจะน่าสนใจแต่ไม่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป

Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman (1999, pp. 611-623) ได้กล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วน (focus construction) ในภาษาอังกฤษว่าจุดเน้น (focus) ภายในประโยคสามารถแสดงออกได้ 3 วิธีด้วยกันคือ 1) ทางสัทวิทยา ผ่านการเน้นเสียง ทำนองเสียง พิเศษ 2) ทางคลังศัพท์ หรือระบบหน่วยคำ ผ่านคำ และกลุ่มคำพิเศษ และ 3) ทางวากยสัมพันธ์ ผ่านการลำดับคำ หรือโครงสร้างเน้นส่วนแบบพิเศษ ซึ่งแต่ละทางมีรูปแบบดังต่อไปนี้

1) รูปแบบทางสัทวิทยา เช่น

John cooked the dinner.

ตัวอย่างประโยคด้านบนนี้เมื่อออกเสียงโดยทั่วไปคนพูดจะเน้นพยางค์ที่ลงเสียงหนักในคำสุดท้าย และพยางค์นี้จะเป็นจุดที่มีระดับทำนองเสียง ขึ้น-ตก เกิดร่วมกับประโยคภาษาอังกฤษที่พูดโดยทั่วไปอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

John cooked the dinner.

อย่างไรก็ตาม ประโยคนี้อาจสร้างความเด่นชัดให้ส่วนประกอบโดยการเน้นเสียง ได้หลายรูปแบบกล่าวคือ

JOHN cooked the dinner. (ไม่ใช่คนอื่นทำอาหาร)

John COOKED the dinner. (ตรงกันข้ามกับทำอย่างอื่นและมีความเอาใจใส่ในอาหารเย็น)

John cooked the DiNner. (ไม่ใช่ทำอย่างอื่น)

ในกรณีนี้พยางค์เน้นเสียง หรือที่ลากเส้นบนขึ้นมาคือจุดที่มีการทำให้ระดับทำนองเสียงเด่นชัดขึ้น

2) กลไกทางหน่วยคำ (Morphological) หรือทางคำศัพท์ (Lexical)

ในภาษาอังกฤษมีคำศัพท์และกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงการให้ความสำคัญเป็นพิเศษ อยู่หลายคำดังต่อไปนี้

2.1) การเน้นโดยใช้ *Do*

ถ้าคำช่วยกริยาถูกเน้น จะเป็นการให้ความสำคัญกับทั้งประโยค ส่วน *Do* จะถูกใช้เมื่อไม่มีคำช่วยกริยาที่แสดงการเน้นเสียงปรากฏ

That would be nice! It does taste nice!

Do ปรากฏเป็นคำบ่งจุดเน้นในประโยคเพื่อยืนยันและสร้างความชัดเจนให้เห็น ดังประโยคที่สองในตัวอย่งด้านบน ซึ่งจะไม่มีการเชื่อม *be* หรือคำช่วยกริยาเป็นตัวที่มีการเน้นเสียง ซึ่งการใช้ *Do* เป็นจุดเน้นนี้มี 2 โครงสร้างคือ

2.1.1) การใช้ *wh-question* ถามยืนยันเกี่ยวกับประธาน กริยาช่วยอื่นก็อาจเกิดกับการเน้นเสียงในตำแหน่งเดียวกันนี้ได้เช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

What *did* happen? Who $\left\{ \begin{array}{l} \text{does} \\ \text{Can} \end{array} \right\}$ earn that kind of money?

What *was* happen?

2.1.2) การเน้นยืนยันการบังคับ สามารถเกิดได้กับประโยคที่มีคำกริยาเชื่อมด้วยในที่นี้ *do* ถูกใช้เป็นเพียงคำช่วยกริยาดังตัวอย่างต่อไปนี้

Do come in! *Do* be civil this time.

2.2) การเน้นโดยใช้คำสรรพนามสะท้อน (Reflexive Pronouns)

การเน้นโดยใช้คำสรรพนามสะท้อนทั่วไปจะตามหลังคำนามตัวที่อ้างอิงถึง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

The owner *himself* built the house.

I saw the President *himself*.

อย่างไรก็ตามก็เป็นไปได้ที่จะวางสรรพนามสะท้อนซึ่งเป็นการเน้นประธานไว้ที่ท้ายประโยค ดังตัวอย่างต่อไปนี้

I saw the President *myself*.

การใช้เพื่อเป็นการสะท้อนคำนามนี้ต่างจากการใช้ในการอ้างอิงตรงที่สรรพนามเหล่านี้ไม่ได้ใช้แทนกลุ่มคำนามที่หมายถึง แต่เกิดพร้อมกันในตำแหน่งหลังกลุ่มคำนาม และเป็นการสะท้อนถึงคำนามคำนั้นๆ เพื่อให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น สรรพนามสะท้อนเหล่านี้ยังใช้ต่างจากการใช้เป็นคำวิเศษณ์เพื่อหมายถึง 'คนเดียวทั้งหมดโดยไม่มีผู้ช่วยเหลืออื่น' นั่นคือเมื่อใช้เพื่อความหมายดังกล่าวสรรพนามย่อนประธานมักจะถูกนำโดยบุพบท *by* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

The owner built this house (by) *himself*.

2.3) การเน้นโดยใช้ *Own*

การแสดงความเป็นเจ้าของ (possessive determiners) และคำนามที่มีการผันเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของในบางครั้งก็ประกอบเข้ากับคำนามหลักถูกให้ความสำคัญได้โดยการเพิ่ม *Own* และสามารถทำให้หนักแน่นขึ้นโดยการเพิ่ม *very* ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Is that Johnny's (very) *own* Ferrari? (ฉันไม่รู้มาก่อนว่าเขามีเงินซื้อรถคันนั้น)

2.4) การเน้นโดยใช้คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์

คำคุณศัพท์ที่ใช้ในการเน้นเป็นหมวดหมู่เดียวกับคำคุณศัพท์ที่ใช้ในการอ้างอิงซึ่งปรากฏเพียงตำแหน่งบอกคุณลักษณะ² (หน้าคำนาม) ดังต่อไปนี้

a *pure* fabrication   *That fabrication is *pure*.

an *outright* lie   *This lie is *outright*.

ตัวอย่างด้านบนนี้คือคำคุณศัพท์บอกคุณลักษณะที่ใช้สำหรับการเน้น เราแยกการเน้นโดยใช้คำคุณศัพท์เหล่านี้ออกจากคำคุณศัพท์ที่ขยายซึ่งอาจเกิดได้ทั้งตำแหน่งแสดงคุณสมบัติหรือตำแหน่งภาคแสดงก็ได้ เช่น

a complete victory   (The victory was complete.)

their extreme condemnation (Their condemnation was extreme.)

2.5) การเน้นโดยใช้ตัวเชื่อมแสดงความเป็นเหตุเป็นผล

ในส่วนี้ Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman ได้อ้างถึงคำกล่าวของ Holliday and Hasan (Celce-Murcia & Larsen-Freeman, 1999 citing Holliday & Hasan, 1976) ที่ว่า "ตัวเชื่อมแสดงความเป็นเหตุเป็นผลบางตัวจะเป็นการเน้นความสำคัญมากกว่าตัวเชื่อมอื่น" ดังนั้นในการแสดงเงื่อนไข *and* เป็นตัวเชื่อมที่ไม่เน้นความสำคัญในขณะที่ *furthermore, moreover* และคำเชื่อมอื่นๆ บางตัวเป็นการเน้นความสำคัญ และดังนั้นจึง

² คำคุณศัพท์บอกคุณลักษณะ (attributive adjectives) คือคำคุณศัพท์ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าคำนาม ตรงกันข้ามกับ คุณศัพท์ภาคแสดง (predicative adjectives) คือคำคุณศัพท์ที่สามารถเกิดในตำแหน่งภาคแสดงได้

เหมาะสมกับบริบทที่ข้อความควรได้รับการเน้นเป็นพิเศษ และสอดคล้องกับเหตุผลของการเชื่อม
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

John went to the store, *and* he bought some bread.

?John went to store; $\left. \begin{array}{l} \text{furthermore} \\ \text{moreover} \end{array} \right\}$, he bought some bread.

John talked us into going out for dinner; *moreover*, he insisted on paying the bill.

3) กลไกทางวากยสัมพันธ์ในการแสดงถึงจุดเน้น

3.1) การสลับตำแหน่งคำ (Marked Word Order)

การสลับตำแหน่งคำ Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman

นิยามว่า เป็นการย้ายที่ส่วนประกอบในประโยคไปอยู่ในตำแหน่งที่ไม่คาดว่าจะพบ กล่าวคือ เป็นตำแหน่งที่ไม่ตรงตามกฎโครงสร้างวลีในตำแหน่งนั้น บางครั้งในการที่จะทำให้ประโยคถูกไวยากรณ์ ส่วนมูลฐาน (element) ทางวากยสัมพันธ์อื่นๆ ในประโยคอาจต้องถูกย้ายไปรอบๆ มีการระบุ และอธิบายเหตุผลในการเน้นโดยการสลับตำแหน่งคำว่า เป็นการกำหนดจากทางสัมพันธ์สาร (กล่าวคือ เป็นการจัดการของข้อมูลเก่า และข้อมูลใหม่) และการแสดงออกถึงสิ่งที่ตรงข้ามกับความคาดหมายของผู้ฟัง (counter-expectancy)

ต่อไปนี้เป็นลักษณะการสลับตำแหน่งคำชนิดต่างๆ

3.1.1) การลำดับคำแบบ กรรม-ประธาน-กริยา

การย้ายกรรมมาตำแหน่งแรกในประโยคมีแนวโน้มจะเป็นวัจนลีลา (style) ของคนพูดมากกว่าคนเขียนในภาษาอังกฤษ และสามารถปรากฏในบริบทที่สร้างขึ้นแตกต่างกันอย่างมากเช่น

Him I like; *her* I don't.

(I like *him* but I don't [like] *her*.)

ประโยคไม่มีวงเล็บคือประโยคที่เกิดการเน้นขึ้น ขณะที่ประโยคที่อยู่ในวงเล็บคือประโยคที่แสดงรูปแบบไวยากรณ์ และความหมายที่ถูกต้องของประโยคนอกวงเล็บ ทั้งสองตัวอย่างแสดงปัจจัยการเน้นว่าเป็นการแสดงออกถึงความแตกต่างระหว่างประโยคแรก และประโยคที่สองทั้งสิ้น

3.1.2) การเรียงลำดับคำแบบ คำคุณศัพท์ภาคแสดง (predicative adjectives) / คำนาม-ประธาน-คำกริยาเชื่อม

การย้ายคำคุณศัพท์ภาคแสดงหรือคำนามมาตำแหน่งแรกเกิดขึ้นได้ ในงานเขียนประเภทนวนิยาย เช่น

A Professor he was, but in name only.

จากตัวอย่างด้านบนเป็นปริบททางสัมพันธสารที่เหมาะสมกับการใช้รูปแบบย้ายคำศัพท์ไปข้างหน้า นั่นคือมีการกำหนดให้อนุประโยค หรือกลุ่มคำที่ตามมามีความหมายหรือเน้นในทางตรงกันข้าม ส่วนประกอบหรือกลุ่มคำที่ตามมามีการแสดงออกที่ผิดความคาดหมายของผู้ฟัง หรือมีขัดแย้งกันอย่างชัดเจน

3.1.3) การย้ายตำแหน่งไปข้างหน้าโดยการกลับ ประธาน-ตัวดำเนินการ (Operator)

ในบางตัวอย่างการย้ายส่วนประกอบวิเศษณ์ปฏิเสธ หรือส่วนประกอบวิเศษณ์ที่แสดงขอบเขต ระดับ หรือการเปรียบเทียบไปข้างหน้าเป็นการเน้นความสำคัญกับประโยคทั้งหมดเพิ่มขึ้น ในกรณีนี้การกลับประธาน/ตัวดำเนินการเกิดร่วมกับการย้ายส่วนประกอบไปข้างหน้า

การย้ายปฏิเสธไปข้างหน้า เช่น

Never have I seen such a mess!!

การย้ายขอบเขต/ระดับ/การเปรียบเทียบไปข้างหน้า

So absurd was his manner that everyone laughed at him.

นอกจากกลุ่มคำนาม คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์แล้ว ส่วนประกอบอีกหลายอย่างถูกย้ายตำแหน่งไปด้านหน้าด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน ในกรณีนี้ การกลับประธาน/ตัวดำเนินการก็เกิดขึ้นเช่น

การย้ายรูปกริยาขยายปัจจุบัน (present participle) ไปข้างหน้า

Sitting at the kitchen table was our missing uncle.

การย้ายรูปกริยาขยายอดีต (past participle) ไปข้างหน้า

Hidden in the cellar were several barrels of wine

อย่างไรก็ตามในตัวอย่างการย้ายรูปกริยาขยายไปด้านหน้า ส่วนมูลฐานทางพื้นที่มักจะค่อนข้างแน่นอน (at the kitchen; in the cellar) และถ้าคำวิเศษณ์สถานที่ถูกลบไปประโยคจะกลายเป็นประโยคผิดไวยากรณ์ ดังนี้

?*Sitting was our missing uncle.*

?Hidden were several barrels of wine.

แต่ถ้าไม่มีหน่วยกริยา ประโยคดูเหมือนจะยังใช้ได้ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการย้ายกลุ่มคำบุพบทวิเศษณ์ไปข้างหน้าที่มีสลับตำแหน่งกันด้วย ดังเช่นต่อไปนี้

At the kitchen table was our missing uncle.

In the cellar were several barrels of wine.

3.1.4) การย้ายตำแหน่งไปข้างหน้าโดยการกลับ หรือไม่กลับ ประธาน-กริยา

ตัวอย่างอีกสองตัวอย่างในการย้ายตำแหน่งไปข้างหน้าเกิดระหว่างสองหมวดหมู่ด้านบนคือการย้ายที่คำวิเศษณ์ไปข้างหน้า และในทางไวยากรณ์ประธานกับกริยาหลัก (ไม่ใช่ตัวดำเนินการแต่เป็นกริยา) จะถูกสลับกันหรือไม่ก็ได้ ดังตัวอย่างการย้ายคำวิเศษณ์ไปข้างหน้าสองตัวอย่างต่อไปนี้ แสดงให้เห็นว่าการย้ายคำวิเศษณ์ไปข้างหน้าทั้งสองประเภทนี้เกิดขึ้นได้

คำวิเศษณ์ที่เป็นเป้าหมาย

John ran into the house. {
a. Into the house John ran.
b. Into the house ran John.

คำวิเศษณ์ที่เป็นตำแหน่ง

An elm tree stands in the garden. {
a. In the garden an elm tree stands
b. In the garden is an elm tree.

ทั้งสองกรณีในรูปแบบ (a) ซึ่งในความเป็นจริงแล้วถูกสร้างโดยกฎโครงสร้างวลีโดยตรง ดูเหมือนกับเป็นเครื่องหมายการให้ความสำคัญหรือสร้างความแตกต่างทางสัมพันธสารให้กับส่วนของคำวิเศษณ์ที่อยู่ข้างหน้า ขณะที่รูปแบบ (b) ในทั้งสองประโยคปรากฏเป็นการลดความสำคัญของประธานประโยคลง

3.2) โครงสร้างเน้นส่วนพิเศษ

Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman (1999) กล่าวว่า โครงสร้างเน้นส่วนพิเศษคือโครงสร้างที่เป็นกรอบ (นั่นคือ ให้การเน้นทางไวยากรณ์อย่างชัดเจนโดยมีส่วนประกอบที่ปรากฏในช่องเน้น) โครงสร้างเน้นส่วนพิเศษที่สำคัญสองโครงสร้างในภาษาอังกฤษคือ ประโยคกรรมวาจก และคำว่า *There* ที่ไม่อ้างอิงถึงอะไร นอกนั้นก็ยังมีโครงสร้าง *it*-clefts กับ *wh*-clefts ที่ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

เหนือ ส่วน *it + be* ของการแยก (cleft) จะไม่สามารถมีรูปแบบกลุ่มคำ *have...-en* [เคยเกิดขึ้นมาแล้ว (perfective)] หรือ *be...-ing* [กำลังดำเนินอยู่ (progressive)] ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้เป็นประโยคที่มีเครื่องหมายดอกจันทึบไม่สามารถเกิดขึ้นได้

It's in the Kitchen that I am able to study.

*It is able to study that I am in the kitchen.

(ในภาษาอังกฤษอื่น ประโยคบางประโยคก็สามารถเกิดขึ้นได้)

อย่างไรก็ตามเป็นไปได้ที่ส่วน *it + be* ของการแยกจะมีรูปแบบกริยาช่วย (ใช้ตามเหตุผล) ในภาษามาตรฐานของอเมริกาเหนือ ดังต่อไปนี้

It might be Marty who stole the money.

It must be the butler who killed Mr. Smith.

ยังมีการอ้างว่ากาลของส่วน *it + be* เป็นการคัดลอกการใช้กาลในประโยคหลัก อย่างไรก็ตามคำอ้างนี้ไม่เป็นจริงเสมอไป เพราะการแยกเช่นที่เกิดต่อไปนี้เป็นส่วน *it + be* และประโยคหลักมีการใช้กาลที่ต่างกัน

So, it's the butler who killed Mr. Smith (not his wife).

pres past

เนื่องจากปัจจัยที่สืบสนนี้ยังไม่ถูกตัดสิน ในการใช้เครื่องหมาย 'Aux' ในกฎนี้ จะมีการเพิ่มเงื่อนไขเข้าไปว่า Aux อาจมีเพียงรูปแบบกาล หรือมีรูปแบบตรรกะก็ได้ ยิ่งไปกว่านั้นถ้ารูปแบบ หรือ *not* ทั้งสองถูกแสดงในส่วน *it + be*, *not* จะตามรูปแบบ และนำหน้า *be* ซึ่งจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

It can't be Peter, who wrote this book (someone else did).

สังเกตว่า *who* อาจอยู่ระหว่างส่วนประกอบที่ถูกเน้น กับประธานถ้าตัวที่มาก่อนอ้างอิงถึงบุคคลเท่านั้น หรือมิฉะนั้น *that* จะถูกใช้อ้างอิงถึงวัตถุ และกลุ่มคำบุพบทเช่นเดียวกับบุคคล เมื่อเป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการ

ยกเว้นในการแสดงการเน้นเสียงที่ต่างกันประโยคแยกที่บางครั้งจะคล้ายกับคุณานุประโยค ตัวอย่างเช่น พิจารณาความกำกวมของประโยคด้านล่างที่กล่าวโดย Schachter (Celce-Murcia & Larsen-Freeman, 1999 citing Schachter, 1973) ในการอธิบายเกี่ยวกับประโยคแยกว่าเป็นโครงสร้างส่วนที่บางครั้งก็ดูเหมือนคุณานุประโยค ดังเช่นประโยคต่อไปนี้

It's the woman $\left\{ \begin{array}{l} \text{that} \\ \text{who} \end{array} \right\}$ cleans the house.

(คำตอบของ "Who's that?" = อนุภาค)

(คำตอบของ "Who cleans the house-the man or the woman?" = *it*-cleft)

อย่างไรก็ตามเมื่อเราพูด ประโยคจะมีรูปแบบการเน้นเสียงที่ต่างกัน เนื่องจากการอ่าน *It*-cleft จะเน้น *woman* เป็นพิเศษ ส่วนการอ่านอนุภาคจะไม่เน้น

3.2.2) *Wh*-Clefts

wh-clefts หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการแยกแ่ง (*pseudoclefts*) คือโครงสร้างเน้นส่วนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในภาษาอังกฤษ พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

What he is, is a complete fool.

ที่นี้เปรียบเทียบกับ *wh*-cleft เหล่านี้กับคู่แย้ง (*counterpart*) ที่พบโดยทั่วไป

He is a complete fool.

ประโยค *wh*-cleft จะเน้นความสำคัญเป็นพิเศษกับส่วนประกอบที่ตามรูปแบบของคำกริยาเชื่อม *be* ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

What he is IS a complete fool.

ข้อสันนิษฐานที่รู้ร่วมกันว่า "เขาเป็นบางสิ่ง" (ส่วนมูลฐานที่มีการเน้นหรือเป็นจุดสำคัญ)

ดังตัวอย่างที่แสดงไว้ด้านบน ส่วนประกอบที่มีการเน้นเป็นพิเศษคือ นามวลี กริยาวลี บุพบทวลี หรือคุณนามุประโยคก็ได้ ถ้ามีรูปแบบการแสดงกริยา *be* 2 ตัว ตัวที่ 2 จะเป็น โครงสร้างหลัก

Nomi Erteschik-Shir (1997) กล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วน (*focus structure*) ว่า ประโยคทุกประโยคต้องประกอบด้วย หัวเรื่อง (*topic*) และจุดสำคัญ (*focus*) ส่วนประกอบสองส่วนนี้จะเป็นคนละส่วนกันอย่างชัดเจนซึ่งเขาได้ให้นิยามไว้ดังต่อไปนี้

หัวเรื่อง (*topic*) คำนิยามของหัวเรื่องนั้นเขารับมาจาก Reinhart (Shir, 1997 citing Reinhart, 1981) ที่รับต่อมาจาก Strawson (Shir, 1997 citing Reinhart, 1981 citing Strawson, 1964) อีกต่อหนึ่งซึ่งได้กล่าวว่าหัวเรื่องมีหลักกลางๆ 3 หลักด้วยกันคือ

- 1) หัวเรื่องคือสิ่งที่คนพูดพูดถึง
- 2) หัวเรื่องถูกใช้อ้างถึง 'ความรู้ที่ผู้ฟังมี'
- 3) 'คำพูดถูกประเมินเป็นข้อมูลที่กล่าวถึงหัวเรื่องที่พูด'

จุดเน้น (focus) ในเรื่องของจุดเน้น Nomi Erteschik-Shir (Shir, 1997 citing Erteschik-Shir, 1973, 1986a) กล่าวว่า "จุดเน้นของประโยค = ส่วนประกอบของประโยคที่คนพูดตั้งใจวางเป้าความสนใจของตัวเองกับประโยคที่กล่าว" แล้วเขายังบอกอีกว่าในส่วนของความตั้งใจของคนพูดคือหลักทางสัมพันธสาร ที่ถูกใช้ในการกำหนดส่วนประกอบใน บริบทของการสนทนา และการสร้างประโยคที่มีจุดเน้นหลายจุดนั้นเป็นไปได้ แต่หนึ่งประโยคมีจุดเน้นหลักๆ เพียงจุดเดียวเท่านั้น ที่ถูกกำหนดกับส่วนประกอบทางวากยสัมพันธ์ ส่วนประกอบอาจเป็น นามวลี กริยาวลี หรือทั้งประโยค ส่วนหัวเรื่อง (topic) ของประโยคถูกแยกออกจากจุดเน้น เนื่องจากอย่างทีกล่าวไปแล้วว่าจุดเน้นนั้นจะอยู่ในส่วนความสนใจของผู้ฟัง หัวเรื่องและจุดเน้นสามารถหาได้โดยวิธีทดสอบหัวเรื่อง (Shir, 1997 citing Reinhart, 1981) ต่อไปนี้ซึ่ง X เป็นการยืนยันหัวเรื่องของคนพูด B

Topic-test: Speaker A: Tell me about X
Speaker B: ... X ...

X คือหัวเรื่องในประโยคของ Speaker B เนื่องจากสัมพันธ์กับประโยคของ A ที่กำหนดให้ประโยคของ B จำเป็นต้องพูดเกี่ยวกับ X

จุดเน้นของประโยคนั้นเขากล่าวว่าเป็นส่วนประกอบที่ตอบคำถาม wh-question ส่วนหัวเรื่องในคำตอบจะถูกแนะนำเข้ามามาก่อนแล้วในคำถาม เนื่องจากเป็นที่เข้าใจกันว่าคำถามจะเกี่ยวข้องกับสิ่งหนึ่ง และคำตอบจะเกี่ยวกับอีกสิ่งหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

What did the children do? The children ATE THE CANDY.

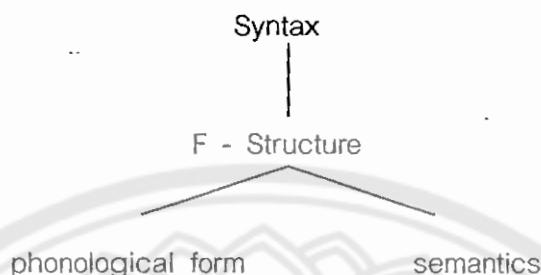
TOP FOC

What did the children eat? The children ate THE CANDY.

TOP FOC

นอกจากนี้เขายังกล่าวอีกว่าโครงสร้างเน้นส่วนมีทั้งรูปแบบทางสรีวิทยา และอรรถศาสตร์ และมีอิทธิพลต่อข้อมูลรายศัพท์ (lexical item) ที่ว่ามีรูปแบบทางสรีวิทยา เนื่องจากการออกเสียงที่โดดเด่นมีทำนองเสียงประกอบด้วย แล้วเขายังให้เหตุผลว่าโครงสร้างเน้นส่วน และรูปแบบ

ที่ไม่ถูกต้องจะเป็นการวางกฎเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์หรือการจัดเรียงความหมายในการพูด ซึ่งรูปแบบไวยากรณ์ตามแนวคิดนี้จะมีลักษณะต่อไปนี้

M.A.K. Halliday (1967. p. 204) กล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วน หรือเขาเรียกว่าโครงสร้างเน้นข้อมูล (information focus) ไว้ในงานชื่อไวยากรณ์หน้าที่ (functional grammar) ซึ่งใช้สำหรับบรรยายไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยเน้นความหลากหลายของลักษณะทางไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นในภาษาพูด และได้รวมเอาแนวคิดด้านความหมายที่เกิดขึ้นในระดับข้อความหรือสัมพันธ์สารไว้ด้วย และนอกจากนี้เขาได้วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของประโยค หรืออนุภาคไว้ 3 ลักษณะซึ่งก่อให้เกิดโครงสร้างขึ้น 3 ประเภท คือ

1) หน้าที่แสดงทัศนคติทางความคิด (ideational) ก่อให้เกิดระบบอรรถสัมพันธ์ หรือความสัมพันธ์ทางความหมายภายในประโยค (transitivity structure) ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ประโยคต่อไปนี้

John's seen the play.
actor process goal → อรรถสัมพันธ์

2) หน้าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal) ก่อให้เกิดหน้าที่ของประโยคหรือมาลา (mood structure) ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ประโยคต่อไปนี้

John's seen the play.
subject predicate → มาลา

3) หน้าที่แสดงความหมายจากความสัมพันธ์ทางข้อความ (textual) ซึ่งก่อให้เกิดระบบ 2 ระบบคือโครงสร้างใจความหลัก (theme structure) และโครงสร้างเน้นข้อมูล (information focus) โครงสร้างใจความหลัก และโครงสร้างเน้นข้อมูลในประโยคนั้นมีความหมายต่างกัน และทำหน้าที่แตกต่างกัน การตีความประโยคลักษณะนี้จะต้องอาศัยบทบาททางความหมายบ่งบอกหน้าที่ของกลุ่มคำในประโยค ซึ่งอาจแบ่งตามลักษณะการแสดงประสบการณ์เช่น ผู้แสดง (actor) กระบวนการ (process) เป้าหมาย (goal) เป็นต้น หรืออาจจะแบ่งตามลักษณะ

บทบาทการที่ค่านามมีต่อคำกริยาในประโยคก็ได้เช่น ผู้กระทำ (agent) ผู้ถูกกระทำ (patient) เป็นต้น จึงจะเข้าใจความหมายได้อย่างชัดเจน

M.A.K. Halliday กล่าวว่าขณะที่เราพูดคุยกัน เราจะจัดลำดับใจความที่เราจะพูดไปด้วยข้อความแต่ละข้อความจึงประกอบไปด้วยหน่วยข้อมูล (information unit) เรียงต่อเนื่องกัน ซึ่งหน่วยข้อมูลนี้ในตอนที่ใช้งานจริงเราจะเปล่งเสียงออกมาเป็นกลุ่มๆ การเรียงหน่วยข้อมูลของผู้พูดจะสะท้อนให้เห็นวิธีแบ่งความออกเป็นตอนๆ นอกจากนี้ผู้พูดยังมีการคัดเลือกภายในหน่วยข้อมูลแต่ละหน่วยอีกด้วยว่าจะเน้นหรือย้ำหน่วยภาษาใด หรือกลุ่มใดเป็นพิเศษ ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นการเลือกเน้นข้อมูลของผู้พูด โดยเขาได้นำโครงสร้างเน้นส่วนไปสัมพันธ์กับ ข้อมูลเก่า-ข้อมูลใหม่ กล่าวคือส่วนที่เน้นจะเป็นข้อมูลใหม่ หรือเป็นส่วนที่ไม่ได้นำกลับมาจากข้อมูลก่อนหน้า

M.A.K. Halliday ยังให้ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างเน้นส่วน และโครงสร้างใจความหลักไว้ว่าการทำให้เป็นใจความหลัก และจุดเน้นความมีลักษณะที่ต่างกัน การทำให้เป็นใจความหลักเป็นเรื่องของการเรียงลำดับคำ หรือหน่วยภาษาในประโยค ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างแบ่งเป็น 2 ส่วน นั่นคือ ใจความหลัก-ใจความรอง (theme-rheme) ใจความหลัก (theme) จะอยู่ต้นประโยค ส่วนที่เหลือคือใจความรอง (rheme) เขาได้ให้คำจำกัดความคำว่าใจความหลักไว้ว่า "ใจความหลัก หมายถึงใจความหลักที่กำลังพูดถึงอยู่ในขณะนั้น เป็นจุดตั้งต้นความในประโยค ผู้พูดสามารถเลือกหน่วยภาษาหน่วยใดก็ได้มาเป็นใจความหลัก ซึ่งจำกัดอยู่ในขอบเขตตัวเลือกที่มีอยู่ในประโยคขณะนั้น..." แล้วเขายังแสดงให้เห็นอีกว่าสามารถนำทั้ง ประธาน กรรม และหน่วยเสริม มาเป็นใจความหลักได้ ส่วนจุดที่ต้องการเน้น หรือจุดสำคัญในประโยคนั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในส่วนใจความหลัก จุดเน้นความภายในประโยคเปรียบเสมือนการจัดระยะ วางลำดับขั้นตอนเรื่องที่จะพูดว่าจะพูดตอนใดก่อนหลังอย่างไรจึงจะสะดวกแก่ผู้ฟัง ซึ่งการเรียงลำดับนี้จะจัดส่วนที่ต้องการเน้นไว้ในส่วนก่อน หรือหลังก็ได้ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ประโยคบอกเล่าของ M.A.K. Halliday ต่อไปนี้

John's seen the play.

given new → โครงสร้างเน้นข้อมูล

theme rheme → โครงสร้างใจความหลัก

จากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า W.L. Chafe (1970) ได้กล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วนหรือการเน้นส่วนประกอบโดยใช้การเน้นเสียงเท่านั้น โดยบอกว่าปัจจัยการเกิดของการเน้นส่วนประกอบนั้นสัมพันธ์กับข้อมูลเก่าข้อมูลใหม่ และเขายังให้ข้อสังเกตถึงความแตกต่างของข้อมูลทั้งสองแบบไว้ในส่วนของระดับเสียง และการใช้สรรพนามแทนอีกด้วย

แนวคิดของ John Hinds (1989) ที่ได้กล่าวถึงโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายซึ่งเป็นโครงสร้างเน้นส่วนลักษณะหนึ่งไว้นั้นเป็นการอธิบาย และจำแนกลักษณะของโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ส่วนแนวคิดของ Nomi Erteschik-Shir (1997) คล้ายคลึงกับแนวคิดของ M.A.K. Halliday (1967) ตรงที่การมองโครงสร้างเน้นส่วนว่าเกิดได้สองรูปแบบคือทางสรีวิทยา และทางอรรถศาสตร์ และนำโครงสร้างเน้นส่วนของเขามาสัมพันธ์กับมิติของข้อมูลเก่า กับข้อมูลใหม่ โดยมองว่าข้อมูลเก่าสัมพันธ์กับเรื่อง และข้อมูลใหม่สัมพันธ์กับจุดเน้น แต่จะมีความแตกต่างกันคือ M.A.K. Halliday แยกโครงสร้างใจความสำคัญ (theme structure) ออกจากโครงสร้างเน้นข้อมูล (information focus) ส่วน Nomi Erteschik-Shir จะอธิบายว่าทั้งส่วนของหัวเรื่อง (topic) และจุดเน้น (focus) เป็นส่วนประกอบสองส่วนในประโยค และเห็นว่าทั้งสองส่วนประกอบนี้มีในทุกๆ ประโยค และสามารถนำหลักการที่เขานำเสนอมาพิจารณาหาส่วนประกอบทั้งสองได้

แนวคิดของทั้งสองมีความแตกต่างจากแนวคิดของ Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman (1999) เป็นอย่างมาก Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman พิจารณาโครงสร้างเน้นส่วนว่าสามารถแสดงออกได้ 3 รูปแบบคือ ทางสรีวิทยา ทางคลังศัพท์หรือระบบหน่วยคำ และทางวากยสัมพันธ์ ในมุมมองของพวกเขาได้แยกโครงสร้างเน้นส่วนออกจากโครงสร้างทั่วไปอย่างชัดเจน และจะนำมาวิเคราะห์ตามลักษณะการแสดงออกทั้งสามแบบ ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของโครงสร้างอย่างเป็นรูปธรรม และมีการกำหนดสูตรที่เป็นลักษณะเฉพาะขึ้น อีกทั้งยังกล่าวถึงปัจจัยของการเกิดไว้อย่างครอบคลุมไม่ยึดติดเฉพาะเรื่องของข้อมูลเก่าและข้อมูลใหม่ จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงได้ยึดแนวทางของ Marianne Celce-Murcia and Diane Larsen-Freeman สำหรับใช้ในการศึกษาโครงสร้างเน้นส่วนในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกับโครงสร้างเน้นส่วนในภาษาไทยนั้น มีผู้ที่เคยกล่าวถึง และศึกษาไว้ คือ R.N. Campbell, สมทรง บุรุษพัฒน์, อัญชลี สิงห์น้อย และ John Hinds ดังต่อไปนี้

R.N. Campbell (Hinds, 1989 citing Campbell, 1969, pp. 25-6) ไม่ได้มีการศึกษา การย้ายตำแหน่งไปซ้าย (left-dislocation) อย่างจริงจังเขาเพียงกล่าวถึงการเปรียบเทียบ สถานการณ์การย้ายตำแหน่งไปซ้ายในภาษาอังกฤษกับภาษาไทยไว้ว่าแม้ว่าโครงสร้างจะมี ข้อจำกัดทางสังคมในภาษาอังกฤษ แต่ในภาษาไทยกลับมีการใช้ในปริมาณสูงโดยคนพูดที่มีการศึกษาสูง ต่อไปนี้คือประโยคตัวอย่างของ R.N. Campbell

ปลา มัน กิน

นักเรียน เขา ไม่เรียนหนังสือ

R.N. Campbell ได้อ้างถึงความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ระหว่างการย้ายตำแหน่งไป ซ้ายในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และในส่วนของโครงสร้างภาษาไทยไม่ได้จำกัดเฉพาะกับ ประธานบุรุษที่ 3 เป็นหลัก การค้นพบนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งแต่กลับไม่มีการศึกษาตามมา เขาได้กล่าวเอาไว้ว่า

สรรพนาม 'มัน' เกิดขยายสรรพนามตัวอื่นได้ยกเว้นกับตัวมันเอง 'มัน' ในที่นี้มีหน้าที่ แสดงถึงความต่ำต้อยหรือแสดงความรังเกียจเหมือนในตัวอย่างต่อไปนี้

ผม มัน คิดว่า

เขา มัน ไม่ได้

R.N. Campbell ระบุว่าหน้าที่ของนามชี้เฉพาะ คำนำหน้าชื่อ คำเรียกญาติเป็นเหมือน สรรพนาม และอาจปรากฏเป็นตัวแทนในโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้าย นี่คือการแตกต่างอีก อย่างหนึ่งระหว่างภาษาไทย และภาษาอื่นๆ ซึ่งแสดงนัยสำคัญเพราะไม่ได้มีสรรพนามเพียงตัว เดียวที่ 'ทิ้งไว้ด้านหลัง' เป็นตัวแทนกลุ่มคำเหมือนในภาษาอื่น ยิ่งไปกว่านั้นยังมีรูปแบบการแปร ที่อาจขึ้นได้อย่างแพร่หลาย ตัวอย่างของ R.N. Campbell เช่น

พระพุทธเจ้า ท่าน ไม่ทรงตอบ

ดิฉันรักพ่อ เขา

ตัวอย่างสุดท้ายเป็นตัวอย่งที่น่าสนใจเนื่องจากกลุ่มคำ 'พ่อเขา' ไม่ได้ปรากฏที่ต้น ประโยค แต่ยังคงอยู่ในตำแหน่งกรรมเหมือนเดิม ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่ากลุ่มคำนามนี้ถูกย้าย ตำแหน่งไปซ้าย แต่ไม่ปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค

สมทรง บุรุษพัฒน์ (ม.ป.ป.) ที่ได้นำแนวคิดของ Charl Lee and Sandra Thomson (สมทรง บุรุษพัฒน์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก Lee & Thomson, 1976) เกี่ยวกับภาษาที่ยืด หัวเรื่อง (topic) ที่ประโยคมีความสัมพันธ์ในแง่ หัวเรื่อง-ข้อความ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่อง (topic comment relation) มาเปรียบเทียบกับภาษาไทยและได้กล่าวว่า เมื่อพิจารณาภาษาไทย นักภาษาศาสตร์ทั่วไปลงความเห็นว่าภาษาไทยเป็นภาษาเน้นหัวเรื่อง เพราะภาษาไทยมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะของภาษากลุ่มดังกล่าวของ Lee and Thomson นอกจากนี้สมทรง บุรุษพัฒน์ยังได้เสนอข้อมูลทางภาษาซึ่งเป็นลักษณะของภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาเน้นหัวเรื่อง ลักษณะดังกล่าวที่ทำให้นักภาษาศาสตร์ทั่วไปจัดภาษาไทยไว้ในกลุ่มภาษาเน้นหัวเรื่องมีดังต่อไปนี้

1) หัวเรื่องมักปรากฏในประโยค ในขณะที่ประธานอาจจะละไว้ในฐานที่เข้าใจ ในภาษาไทยหัวเรื่องมักจะนำหน้าประโยคเช่น

ก : เกลือ มีอีกไหม

ข : เกลือ มีแต่เม็ดใหญ่ๆ ู้สึก

ประโยคแรก ก ตาม ข ว่า ข มีเกลืออีกไหม ข ตอบว่า ู้สึกว่าจะมีแต่เกลือเม็ดใหญ่ จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าได้ละประธาน ข ไว้ แต่เน้น เกลือ เป็นสำคัญโดยนำมาวางหน้าประโยค

เขาพบว่าในระดับที่สูงกว่าประโยค หัวเรื่องมักจะปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค ในกรณีนี้จะต้องมีการกำหนดหัวเรื่องในประโยคแรก ส่วนประโยคต่อไปมักจะละประธานไว้ในฐานที่เข้าใจเพราะหัวเรื่องยังคงดำเนินต่อไปไม่เปลี่ยนแปลงดังตัวอย่าง

พระราชาริราชคิดเห็นว่าเสื้อผ้าเช่นนี้ต้องเป็นของวิเศษแน่ ๐ หากทรงมีอย่างนี้สักชุดหนึ่ง ๐ ก็คงจะพบใครๆ บ้างที่สมควรแก่หน้าที่ที่มอบหมาย ทั้ง ๐ จะสามารถเห็นใครสักคนที่โง่หรือฉลาดได้ชัดเจน ๐ ก็ตรัสสั่งทอผ้าชนิดนี้ถวาย และ ๐ ให้เจ้าหน้าที่เบิกทรัพย์สินจำนวนมากให้ช่างทอทั้งสองเพื่อลงมือทำงานได้ที่เดียว

ดังนั้น ช่างทอเจ้าอุบายก็ตั้งเครื่องทอผ้าขึ้นสองเครื่อง ๐ แสร้งทำให้เห็นเป็นงานใหญ่ แต่ที่จริง ๐ มิได้ทำอะไรเลย ๐ มีแต่ขอเบิกไหมที่มีค่ามากที่สุดและสายทองที่บริสุทธิ์ที่สุด แล้ว ๐ เก็บทั้งสองสิ่งนั้นลงถุงย่ามของตนเสียเอง แล้ว ๐ ก็ดำเนินงานทอเครื่องเปล่าๆ ไปจนดึก

(สมทรง บุรุษพัฒน์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก นาคะประทีป, 2515. หน้า 2)

ในตัวอย่างนี้ ย่อหน้าแรกมี พระราชาริราช เป็นหัวเรื่องในตำแหน่งประธานของประโยค มีการกำหนดหัวเรื่องในประโยคแรกแล้ว ไม่มีความจำเป็นที่ต้องกำหนดประธานให้ชัดเจนในประโยคต่อไป ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนหัวเรื่องใหม่ ซึ่งในตัวอย่างนี้เปลี่ยนหัวเรื่องเป็น ช่างทอเจ้า

อุบาย ในย่อหน้าที่สอง จึงจำเป็นต้องกำหนดหัวเรื่องในตำแหน่งประธานของประโยคหลังจากกำหนดหัวเรื่องแล้ว จึงได้ละประธานในประโยคต่อๆ ไป ภาษาที่เน้นหัวเรื่องส่วนใหญ่จะมีลักษณะเช่นนี้

2) ในขณะที่ภาษาเน้นประธานต้องมีประธานปรากฏในประโยคเสมอ แม้ประธานนั้นจะไม่ได้มีบทบาททางด้านความหมาย ในภาษาเน้นหัวเรื่องประธานชนิดนี้จะไม่มีความสำคัญ ถ้าประโยคใดไม่มีความจำเป็นต้องมีประธาน ประธานก็จะถูกละไว้ ภาษาไทยมีลักษณะเช่นนี้ดังตัวอย่างที่เปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษดังต่อไปนี้

ในห้องนี้ สวยเหลือเกิน

It is very beautiful in this room.

จะเห็นได้ว่าในประโยคภาษาไทย เราไม่จำเป็นต้องใช้ประธานดังเช่น *it* ซึ่งไม่มีบทบาททางความหมาย

3) โครงสร้างกรรม (passivization) จะมีมากในภาษาเน้นประธานแต่ภาษาที่เน้นหัวเรื่องบางภาษาจะไม่มีโครงสร้างนี้ บางภาษาก็จะมีเล็กน้อยและบางภาษาก็จะใช้ความหมายพิเศษ เช่น ภาษาไทยจะใช้โครงสร้างนี้ต่อเมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่ดีเช่น *เขาถูกตี, วัฏถูกเขียด* แต่จะไม่พูดว่า *ขนมถูกกิน*

ในระดับที่สูงกว่าประโยค พบว่ามีการใช้โครงสร้างกรรม เพื่อเพิ่มความเด่นให้ตัวละครที่สำคัญของเรื่องดังตัวอย่าง

ทันใดเสียงร้องไห้โหยหวนก็ดังขึ้น ยองนั่นเอง ทุกคนหันไปมองทางเขา เห็นยองกำลังใช้มือข้างหนึ่งกุมนิ้วมืออีกข้างหนึ่งไว้ บิดตัวไปมาพร้อมกับเสียงชวนเยเยือก แล้วเกือบจะทันทีเขาก็ล้มคว่ำลงแน่นิ่งไป ข้าพเจ้าผ่านเข้าไปถึงตัวเขาเป็นคนแรก จับนิ้วมือทั้งสองข้างมาดูก็ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติ จึงเขย่าตัวเขาแรงๆ แต่ก็ไม่มีที่ท่าว่าจะรู้สึกตัวเสียงใครคนหนึ่งดังขึ้นว่า “ไปโรงพยาบาลหมดไวย... ไข่ย่อยอุ้มมา กูจะไปเรียกแท็กซี่” ร่างของยองก็ถูกอุ้มออกนอกห้อง

(สมทรง บุรุษพิณณ์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก วาณิช, 2527. หน้า 267)

จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครชื่อยอง ซึ่งเป็นหัวเรื่องหรือตัวละครที่เด่นในตอนนี้ ในกรณีที่คง ‘ความเด่น’ ของยอง ผู้เขียนเรื่องได้นำโครงสร้างกรรมมาใช้โดยที่ไม่ได้มีความหมายในเชิงลบแต่น่าจะเป็นทางบวกเสียด้วยซ้ำเพราะมีคนอุ้มยองไปรักษาที่โรงพยาบาล ถึงแม้สถานการณ์ตอนนั้นจะเป็นตอนที่ยองอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ดี แต่โครงสร้างกรรมไม่ได้สื่อสถานการณ์เช่นนี้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้เขียนเปลี่ยน ร่างของยองก็ถูกอุ้มออกนอกห้อง เป็นประโยค *ย้อยอุ้มยองออกนอกห้อง* จุดเน้นจะเปลี่ยนจากยองเป็นย้อยเพราะใน

ระดับที่สูงกว่าประโยค หัวเรื่องมักจะปรากฏในตำแหน่งประธาน การทำเช่นนี้ไม่ตรงกับจุดประสงค์ของเรื่องเพราะเนื้อหาตอนนี้ต้องการเน้นยองเป็นสำคัญ มิใช่ย่อย ตัวอย่างต่อไปนี้ก็แสดงการใช้โครงสร้างกรรมเพื่อการเน้นหัวเรื่องเช่นเดียวกัน

กวางตัวหนึ่ง หากินอยู่ตามชายฝั่งทะเลมีตาบอดข้างหนึ่ง เวลากินอาหารยื่นหันตาข้างดีไปทางบก คอยระวังคนบนฝั่งจะยิงมาทำอันตรายเพราะทางทะเลนั้นเป็นอันวางใจได้ว่าปลอดภัย

แต่วันหนึ่ง กวางถูกยิงด้วยลูกศรมาจากเรือ ขณะที่ล้มลงนอนหอบบนแผ่นดิน กล่าวอุทานว่า "นี่เราถูกอันตรายจากทางที่คิดว่าปลอดภัยแล้ว แต่ด้านที่คอยระวังด้วยความกลัวกลุ่มที่สุดนั้น กลับไม่มีภัยเลย"

ภัยมักมาจากทางที่วางใจ

(สมทรง บุรุษพัฒน์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก นาคะประทีป, 2515. หน้า 165)

จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่านอกจากโครงสร้างกรรมจะสื่อสถานการณ์ที่ไม่ดีซึ่งกวางประสบแล้ว ยังช่วยคง 'ความเด่น' ของกวางไว้ นั่นคือกวางยังคงเป็นหัวข้อสำคัญของวนะอยู่

4) ในภาษาเน้นหัวเรื่องมักจะมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยประธานสองตัวในประโยคเดียวกันดังตัวอย่างต่อไปนี้ในภาษาญี่ปุ่นและเกาหลี (สมทรง บุรุษพัฒน์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก Lee & Thomson, 1976. p. 406)

Sakana	wa	Ta:	ga	oisii	(ญี่ปุ่น)
fish	topic	red snapper	subject	delicious	
Fish (topic), red snappers delicious.					

Pihengki	- nin	747	- ,ka	khi	- ta	(เกาหลี)
airplane	- topic	- subject	big	- stative		
'Airplanes (topic), the 747 is big.						

โครงสร้างเช่นนี้พบในภาษาไทยเช่นกันดังตัวอย่าง

เรือพวกนี้   ตัวสีแดงสวยที่สุด
เรื่อง   ข้อความหรือเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่อง

สังเกตได้ว่าในภาษาไทยการเน้นหัวเรื่องมักจะใช้คำชี้เฉพาะเช่น นี้ ในตำแหน่งหลังหัวเรื่องที่เน้น นอกจากคำชี้เฉพาะแล้ว ผู้เขียนพบว่ากรเน้นหัวเรื่องอาจทำได้โดยเพิ่มโครงสร้างประธานสองตัวซึ่งเป็นคำหรือสิ่งเดียวกันดังตัวอย่าง

อ้ายหลานคนนี้ มันชนเสียจริงๆ มีอะไรมันเก็บไปเล่นหมด

(สมทรง บุรุษพัฒน์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก ไรสลาเรน, 2531. หน้า 406)

ก : ยังไม่อาบน้ำอีกหรือ

ข : มาเอาไม้กวาด ห้องมันทรายทั้งนั้นเลย

5) หัวเรื่องที่เน้นนั้นมักจะอยู่ในตำแหน่งหน้าประโยคและเป็นคำนามวลี แต่ในภาษาที่เน้นหัวเรื่อง หัวเรื่องที่เน้นจะไม่จำกัดอยู่ที่นามวลีดังตัวอย่าง

ขนมหมดเมื่อบายมาก แม่แก่มองดูของในหีบ เห็นมีสาकुติดกันกระทงอยู่สองสามลูกขนมตาลอีกสองห่อ กลับเสียทีคงจะดี ขนมที่เหลือจะได้เอาไปฝากกับไอ้แดงมัน

(สมทรง บุรุษพัฒน์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก ไรสลาเรน, 2513. หน้า 406)

หัวเรื่อง *ขนมหมด* เป็นอนุประโยค ในขณะที่หัวเรื่อง *ขนมที่เหลือ* เป็นนามวลีขยายโดยอนุประโยคจากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าการปรากฏของหัวเรื่องในตำแหน่งหน้าประโยคนั้นถูกกำหนดโดยเนื้อเรื่องทั้งหมดหรือวจนะ (discourse) นั่นคือผู้เขียนต้องการเน้นหัวเรื่องขนมในตอนนั้นของเนื้อเรื่องทั้งหมด

นอกจากนามวลี และอนุประโยคแล้ว ยังพบว่าหัวเรื่องที่ปรากฏหน้าประโยคอาจเป็นข้อความในเครื่องหมายคำพูดดังตัวอย่างแรกและข้อความในภาคกริยาดังตัวอย่างที่สอง

แม่แก่ว่าถาดข้าวพระเปิดประตูออกมาที่ระเบียงนอก วางถาดไว้บนโต๊ะเก่าๆ ขาเก จากนั้นก็กลับเข้าไปในห้อง สวมเสื้อกระบอกตัวขาด ค่อยๆ คvikห่อผ้าเช็ดปากสีแดงคล้า ออกมานับเงินทุนอย่างระมัดระวัง

“ยาย...พระมาแล้ว”

เสียงเด็กข้างบ้านร้องตะโกนเตือน แม่แกเก็บห่อเงินเข้ากระเป๋า

(สมทรง บุรุษพัฒน์, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก ไรสลาเรน, 2515. หน้า 407)

สมทรง บุรุษพัฒน์ย้ำว่าลักษณะเด่นๆ ของภาษาเน้นหัวเรื่องก็คือวลีทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าภาษาไทยเป็นภาษาเน้นหัวเรื่องอย่างแท้จริง ลักษณะที่เด่นชัดมากจะเห็นได้ในระดับที่สูงกว่าประโยค เมื่อมีการกำหนดหัวเรื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตำแหน่งประธานของประโยค จะมีการละประธานในประโยคที่ต่อเนื่องกัน นั่นคือจะพบว่าการใช้สรรพนามที่ไม่ปรากฏ (zero anaphora) มีปริมาณสูงมากในภาษาเน้นหัวเรื่อง นอกจากนี้การที่หัวเรื่องถูกกำหนดโดยเนื้อเรื่องทั้งหมดหรือวจนะ การปรากฏการณ์ของหัวเรื่องในตำแหน่งหน้าประโยคจึงมิได้ถูกกำหนดโดยขบวนการปริวรรต

อัญชลี สิงห์น้อย (2548. หน้า 33-38) ได้กล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วนไว้โดยสังเขป ว่าเป็นโครงสร้างที่ได้รับอิทธิพลจากข้อมูลทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะดังต่อไปนี้

1) การย้ายที่ส่วนประกอบ (dislocation) เป็นโครงสร้างที่ได้รับอิทธิพลจากข้อมูลด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น เรื่อง หรือข้อมูลเก่า/ข้อมูลใหม่ ก่อให้เกิดการย้ายที่ส่วนประกอบขึ้น และได้กล่าวถึงโครงสร้างที่เกิดจากการย้ายที่ตั้งกล่าว 2 โครงสร้าง โครงสร้างแรกคือการย้ายที่ไปซ้าย (left-dislocation) หรือการทำให้เป็นหัวเรื่อง (topicalization) เป็นโครงสร้างที่ย้ายที่คำนามในประโยคซึ่งอาจจะทำหน้าที่เป็น ประธาน กรรม หรือหน่วยเสริมก็ได้ไปด้านหน้าประโยค โดยเกิดจากการที่ต้องการทำให้เรื่องเช่น

ใครๆ ก็รักแดง

รูปปกติ

แดงนะ ใครๆ ก็รัก

การย้ายที่ไปซ้าย

อัญชลี สิงห์น้อยอธิบายว่า แแดง ซึ่งเป็นหัวเรื่องมักจะย้ายไปอยู่หน้าประโยค การย้ายที่ไปซ้ายอาจมีสรรพนามแทนที่ตำแหน่งเดิมก็ได้ เช่น แแดงนะใครๆ ก็รักเขา เป็นต้นซึ่งจากที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าอัญชลี สิงห์น้อยมิได้แยกประโยคโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้าย และโครงสร้างการทำให้เป็นเรื่องออกจากกันซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ John Hinds ที่จะกล่าวถึงในอันดับต่อไป

ส่วนอีกโครงสร้างหนึ่งคือการย้ายที่ไปขวา (right-dislocation) เป็นการย้ายส่วนประกอบไปอยู่ด้านหลังประโยค เช่น

ใครๆ ก็รักแดง

รูปปกติ

ใครๆ ก็รัก แแดงนะ

การย้ายที่ไปขวา

2) ประโยคกรรมวาจก (passive) เป็นประโยคที่ผู้ถูกกระทำเด่น การเลือกให้ประโยคลักษณะนี้เกิดจากการให้ความสำคัญกับผู้ถูกกระทำซึ่งตรงข้ามกับประโยค กรรมตุวาจก (active) ที่เป็นประโยคผู้กระทำเด่น ปัจจัยการใช้ประโยคทั้งสองแบบจะสัมพันธ์กับหัวเรื่อง และข้อมูลเก่า/ข้อมูลใหม่ ตัวอย่างประโยคเช่น

สมชายต้อยสมเดช

กรรมตุวาจก

สมเดชถูกสมชายต้อย

กรรมวาจก

3) โครงสร้าง 'มี' เป็นโครงสร้างที่ได้รับอิทธิพลจาก ข้อมูลเก่า/ข้อมูลใหม่ เป็นโครงสร้างพิเศษที่ใช้แนะนำข้อมูล โดยประโยคจะปรากฏคำว่า 'มี' นำหน้า และตามด้วยประธานของประโยค ดังตัวอย่างเช่น

มีบ้านอยู่หลังหนึ่งในป่า

มีคนอยู่บ้านไหมคะ

มีใครสนใจบ้าง

4) การละหน่วยประกอบ เกิดจากการละส่วนประกอบประโยคที่เป็นข้อมูลเก่าไว้ในฐานที่เข้าใจ จึงทำให้ประโยคดูเหมือนคำหรือวลีมากกว่าเป็นประโยค เช่น

ก : ใครกินกล้วยหมด

ข : แดง (กินกล้วยหมด)

ตัวอย่างด้านบนส่วนประกอบใน ( ) จะถูกละไปเหลือปรากฏอยู่เพียงแค่ แดง คำเดียว จะเห็นได้ว่าคำกล่าวของ อัญชลี สั้นน้อย ด้านบนนี้เป็นการกล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วนเพียงคร่าวๆ ลักษณะโครงสร้างและสาเหตุของการใช้ยังไม่ได้ถูกสำรวจ หรือแสดงออกมาอย่างชัดเจน

John Hinds (1989) ได้ศึกษาโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายในภาษาไทย (left-dislocation in Thai) ซึ่งงานของเขาเป็นการแสดงตัวอย่างการอธิบายโครงสร้างของ Ross (Hinds, 1989 citing Ross, 1967) เขาได้อธิบายปรากฏการณ์ตามกฎเกณฑ์ของ Ross ซึ่งกำหนดว่าเป็นกระบวนการที่กลุ่มคำนามถูกจำลอง และย้ายมาตำแหน่งหน้าของประโยค กระบวนการนี้จะทิ้งตัวแทนไว้ด้านหลังในตำแหน่งกลุ่มคำนามเดิม แล้วเขายังยกตัวอย่างภาษาอังกฤษที่กรรมตรง (ตัวอย่าง ข) และประธาน (ตัวอย่าง ค) ตามลำดับเป็นผลมาจากกระบวนการย้ายตำแหน่งไปซ้ายคือ

ก. My friend likes Thai women.

ข. Thai women, my friend likes them.

ค. My friend, he likes Thai women.

กรณีของภาษาไทยเมื่อพิจารณาบทสนทนาภาษาไทยในโครงสร้างที่มีการย้ายตำแหน่งไปซ้าย John Hinds พบว่าโครงสร้างนี้เกิดอย่างเป็นหลักเกณฑ์ในการพูดของคนหลายคน ชั้นแรกเขาได้พิจารณาในส่วนของหน้าที่ของโครงสร้างนี้ซึ่งหน้าที่แรกของโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายคือใช้สำหรับแนะนำสิ่งใหม่เข้ามาในข้อความซึ่งแสดงในตัวอย่างด้านล่าง ตัวอย่างเหล่านี้ทำขึ้นจาก

การถอดความ ตัวเลขหน้าแถวหมายถึงลำดับของประโยค ในตัวอย่างประโยค 1 คือประโยคแรก
ของเรื่องเล่า ขณะที่ประโยคที่ 57 คือการแนะนำเพื่อนในเรื่องเล่า

1 เรื่องนี้ มัน ก็เป็นแบบเรื่องที่แบบตลก

[Narrative 10 (claphaa)]

50 เดินต่อไปเรื่อยๆ

51 ก็กีดพันทนคะ

52 เดินต่อไป

53 ที่นี่ก็เป็นทาง

54 เป็นทางหญ้า

55 ทางอะไรอย่างนี้

56 ก็เดินต่อไปแบบห่างๆ กัน ผู้หญิงมั่ง ผู้ชายมั่ง

57 ที่นี่เพื่อนคนหนึ่ง เขา ทนไม่ไหว

[Narrative 3 (sūchaadaa)]

John Hinds สันนิษฐานตามแนวของ Duranti and Ochs (Hinds, 1989 citing Duranti & Ochs 1976) ได้ว่าบทบาทที่สองของการย้ายตำแหน่งไปซ้ายในภาษาไทยคือการแนะนำสิ่งๆ ที่แนะนำไปแล้วก่อนหน้านี้แต่ไม่ได้กล่าวถึงในข้อความข้างหน้าที่อยู่ใกล้กัน ซึ่งอาจดูได้จากประโยค 7 และ 8 ในตัวอย่างด้านล่างนี้ที่กลุ่มค่านาม 'รถมัน' ปรากฏการแนะนำซ้ำรถที่ถูกแนะนำมาแล้วก่อนหน้านี้ในเรื่องเล่า 1

1 (หัวเราะ) จะเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดบนรถสายห้าสิบเก้าคะ

2 จะไปสนามหลวง

3 ที่นี่ (พร้อมหัวเราะ) ดิฉันก็ได้ขึ้นรถเมล์นี่ไปกะเพื่อน

4 ไปกับเพื่อนพี่นะคะ

5 แล้วที่นี่เพื่อน เขา เป็นผู้ชาย

6 เขาก็เลย (หัวเราะ) ขึ้นๆ ไป

7 รถ มัน ก็แน่นมาก (หัวเราะ)

8 รถ มัน แน่นไซ้ไหมคะ

[Narrative 5 (yūkhonthoon)]

บทบาทที่สามที่เป็นไปได้ในการย้ายตำแหน่งไปซ้ายคือการแสดงจุดเน้นหรือจุดสำคัญของ
 เรื่องเล่าซึ่งถูกแสดงในประโยคที่ 91 และ 25 ที่จุดสำคัญของเรื่องเล่ามีการใช้โครงสร้างนี้

- 85 ส่วนคุณแม่อีกหันมาถามข้าพเจ้า
- 86 ข้าพเจ้าก็ไม่พูดอะไร
- 87 คุณแม่อีกบอก
- 88 เป็นอะไรหรือลูก
- 89 ทำไมตัวร้อนๆ สั่นๆ
- 90 แล้วคุณแม่อีกบอกว่า
- 91 เอ๊ะ ทำไมผ้าห่ม มัน เปียกล่ะ

[Narrative 4 (siri'lak prasòt'sii)]

- 17 แล้วก็ต้นไม้ต้นนั้นนะคะ
- 18 ต้นชื่ออะไรก็ไม่รู้แหละ
- 19 มัน..มี..มี..พวก ม.ส.ว. สามคนผู้หญิง
- 20 ที่เรียน ม.ส.ว. สามคนเดิน
- 21 เดินนำหน้าไป
- 22 แล้วก็เขาเดินไปกันก็ไม่เท่าไหร่คะ
- 23 ดิฉันก็เดินตามเข้าไป
- 24 พอเดินไปนิดหนึ่ง
- 25 ต้นไม้ มัน ก็ล้มทับลงมานะคะ

[Narrative 6 (bandít)]

บทบาทที่สี่ที่เป็นไปได้ในการย้ายตำแหน่งไปซ้ายในภาษาไทยคือแสดงการเปลี่ยนแปลงผู้
 มีบทบาทซึ่งแสดงให้เห็นในประโยคที่ 18 ต่อไปนี้

- 10 ที่นี้ก็เป็นแรกที่คุณตาเสียนะคะ
- 11 คุณแม่อีกให้ไปนอนค้างเป็นเพื่อนคุณยาย
- 12 เสร็จแล้วคุณแม่เนี่ยก็ไปจัดข้าวจัดของ
- 13 ก็กำลังที่จะใกล้นอนตอนกลางคืน
- 14 ดึกมากเลย
- 15 ราวๆ เกือบเที่ยงคืนกว่านะฮะ
- 16 คุณตา คุณตาเสียไปเมื่อตอนเย็นของวันนั้นนะฮะ

- 17 แล้วก็พอดกกลางคืนเงี้ย
18 คุณยายก็ คุณยาย เขา ก็นั่งทำงาน

[Narrative 4 (sǐnlák pràsòtsii)]

จากมุมมองนี้การย้ายตำแหน่งไปซ้ายในภาษาไทยดูเหมือนมีบทบาทเหมือนในภาษาอื่น อย่างไรก็ตามการค้นพบบางอย่างทำให้เห็นความแตกต่างในกรณีของภาษาไทยอย่างเห็นได้ชัดอันดับแรก แม้ว่าการย้ายตำแหน่งไปซ้ายจะใช้แสดงจุดเน้นหรือจุดสำคัญของเรื่องเล่า แต่อาจเกิดในการพูดที่มีบทบาทเป็นการสืบสาวภูมิหลังของเรื่องซึ่งถูกเรียกว่าข้อมูลที่ไม่สำคัญ พูดได้อีกอย่างหนึ่งว่าการย้ายตำแหน่งไปซ้ายปรากฏที่ใดก็ได้ในเรื่อง และไม่สามารถบอกรูปแบบบทบาทในการสร้างขึ้นมาในภาษาไทย ซึ่งอาจดูได้ในตัวอย่างประโยคที่ 8 ยิ่งไปกว่านั้นถ้า 'มัน' ในประโยค 9 ถูกพิจารณาว่าหมายถึงอากาศ ก็จะมีกรณีที่น่าสนใจที่การแสดงตัวแทนซึ่งเป็นสรรพนามมีสองครั้งในสองประโยคซึ่งตามค่านามเพียงคำเดียว

- 1 สำหรับเรื่องนี้นะคะเกิดที่วิลัยของเราเนี
- 2 คือวันนั้นตรงกับวันพุธ
- 3 ฝน...วันนั้น ฝน..ฝน..ฝนก็ตก (หัวเราะ)
- 4 วันนั้นดิฉันก็อารมณ์ไม่ค่อยดีด้วย
- 5 ว่ากลับไปเอาหนังสือ
- 6 มาเขียนที่ห้องสมุด (หัวเราะ)
- 7 ดิฉันก็เดินไปแล้ว...
- 8 มันแบบ..อากาศ มัน ไม่ค่อยดีด้วยคะ
- 9 มัน ฝนก็ตก
- 10 ดิฉัน ดิฉันก็รีบวิ่งไป

[Narrative 6 (bandit)]

การค้นพบที่สองแสดงความแตกต่างอย่างมากระหว่างภาษาไทย และภาษาอื่น ขณะที่ ในภาษาอื่น ๆ บทบาทสำคัญของการย้ายตำแหน่งไปซ้ายคือการแนะนำซ้ำสิ่งอ้างอิง แต่ในภาษาไทยกลับมีโครงสร้างนี้ในการกล่าวถึงกลุ่มค่านามเป็นครั้งที่สอง แต่ในครั้งแรกไม่มีซึ่งดูได้ในประโยคตัวอย่างที่ 56 และ 59 ด้านล่างนี้ ประโยค 56 เป็นการกล่าวถึงรถเป็นครั้งที่สาม เนื่องจากรถถูกแนะนำในประโยค 33 และ 54 แล้ว ครั้งแรกโดยการแสดงนัย และต่อมาโดยการกล่าวคำสรรพนาม 'มัน' อย่างเจาะจง 'นม' แนะนำเป็นอันดับแรกในประโยคที่ 58 และปรากฏการย้ายตำแหน่งไปซ้ายประโยคถัดมา

- 53 ก็..ก็กำลังจะเข้า
 54 มันมีบันไดขึ้นน้อยหนึ่งอะ
 55 ก็ก้าวไป
 56 รถ มัน ก็กระซอกหน้าตำรวจ
 57 ก็หงายผิงลงมาเลยฮะ
 58 นม..นมหล่น (หัวเราะ)
 59 ก็นม..นมกล่อง มัน หล่น (หัวเราะ)

[Narrative 7 (phensii)]

ยิ่งไปกว่านั้นคือคนพูดภาษาไทยบางคนปรากฏการใช้โครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายใน
 ความถี่สูง ส่วนใหญ่เมื่อรูปแบบคำศัพท์ผ่านกระบวนการ lexicalized ส่วนประกอบเดียว
 พิจารณาส່วนหนึ่งของบทพูดด้านล่างที่มีการย้ายตำแหน่งไปซ้ายหลายประโยคที่หมายถึง รถ
 เพื่อน ผู้หญิง และคน

- 7 รถ มัน ก็แน่นมาก (หัวเราะ)
 8 รถ มัน แน่นมากไซ้ใหม่คะ
 9 อากาศก็ร้อน (หัวเราะ)
 10 แล้วที่นั่งเพื่อนพี่ เขา ก็ตดออกมา (หัวเราะ)
 11 เพื่อนพี่ เขา ก็ตดออกมา
 12 แล้วมีผู้หญิงข้างหน้าเพื่อนพี่ เขา นะ
 13 เพื่อนพี่ เขา ก็หันไปมองผู้หญิงคนนั้น (หัวเราะ)
 14 เพื่อน..เพื่อนที่ดิฉัน เขา หันไปมองผู้หญิงคนนั้นนะ
 15 เขาตด
 16 และที่จริงนะเพื่อนพี่ เขา เป็นคนตด (หัวเราะ)
 17 คน เขา ก็เลยพากันหันไปมองผู้หญิงคนนั้น (หัวเราะ)
 18 คน เขา พากันหันไปมองผู้หญิงคนนั้น (หัวเราะ)
 19 คน เขา พากันหันไปมองผู้หญิงคนนั้นหมดนะคะ
 20 ผู้หญิงคนนั้น เขา ก็โกรธแค้นมาก (หัวเราะ)

[Narrative 5 (yukhonthoon)]

John Hinds บอกว่าหากพิจารณาถึงตำแหน่งการเกิดของโครงสร้างนี้ จากตัวอย่างของ R.N. Campbell และจากประโยคที่ 12 ด้านบน ก็ไม่จำเป็นต้องเรียกว่าการเกิดในลักษณะนี้ว่า โครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายในภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโครงสร้างนี้สามารถปรากฏใน คุณานุประโยคในประโยคที่ 25 ต่อไปนี้ได้

- 22 พอเขาถึงป้าย
- 23 เขาก็ลงรถได้
- 24 เขาก็มองเข้ามา
- 25 ที่...ที่ตรงของหน้าต่างที่เพื่อนพี่ เขา ยืนอยู่

[Narrative 5 (yukhonthoon)]

ในส่วนนี้เขาสรุปว่ามีการพบว่าโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายเกิดด้วยความถี่สูงใน ภาษาไทย และพบว่าโครงสร้างไม่มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนอย่างการแนะนำหรือการแนะนำ ซ้ำกลุ่มคำนาม หรือแสดงจุดเน้นหรือจุดสำคัญในเรื่องเล่า โครงสร้างสามารถพบได้ทั้งในถ้อยคำที่ ถูกใช้แนะนำ หรือแนะนำซ้ำกลุ่มคำนาม และถ้อยคำที่ปรากฏเป็นจุดเน้นหรือจุดสำคัญของเรื่อง เล่า ที่สำคัญไปกว่านั้นเขาได้พบว่าโครงสร้างปรากฏในกลุ่มคำนามที่ไม่ได้เป็นการแนะนำหรือ แนะนำซ้ำเสมอไป และเป็นส่วนน้อยที่กล่าวย้อนถึงภูมิหลัง ในการสับหลักบทบาทของโครงสร้าง เขาพบว่าโครงสร้างไม่ได้มีการกำหนดบทบาททางสัมพันธ์สารให้เห็นอย่างชัดเจนในภาษาไทย เหมือนบทบาททางสัมพันธ์สารของการย้ายตำแหน่งไปซ้ายในภาษาอื่น

John Hinds ได้สรุปว่าในทุกกรณีส่วนประกอบของกระบวนการการย้ายตำแหน่งไปซ้าย กลุ่มคำนามจะถูกจำลอง และย้ายไปด้านหน้าทั้งสรรพนามตัวแทนไว้ด้านหลัง เขาบอกอีกว่าเมื่อ พิจารณาภาษาไทยแล้วดูเหมือนว่ากระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ไม่มีประสิทธิภาพ แม้ว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ของกระบวนการย้ายตำแหน่งไปทางซ้ายที่เกิดในภาษาไทยจะมีกลุ่มคำนามใน ตำแหน่งต้นของประโยคแต่ก็ไม่ใช่เรื่องจำเป็น

สิ่งที่เขาสังเกตเห็นในองค์ประกอบภาษาไทยมากไปกว่านั้นคือการย้ายตำแหน่งกลุ่มคำ นามไปซ้ายและตัวแทนที่ซึ่งเป็นสรรพนามของตัวที่ถูกย้ายตำแหน่งไปมักจะอยู่ถัดจากอีกตัวหนึ่ง และเขายังบอกอีกว่าในภาษาไทยไม่มีการแสดงรูปแบบ *Thai women my friend likes them.* และ *As for Alan's car, he tried to drive it today.* ที่กลุ่มคำนามแยกจากตัวสรรพนาม ที่มาแทนที่ ยิ่งไปกว่านั้นคือความจริงที่ว่าตัวซ้ำอาจเท่ากับจำนวนของสรรพนาม คำเรียกญาติ หรือคำนำหน้าชื่อ

แล้วเขายังบอกอีกว่าศัพท์คำว่า การย้ายตำแหน่งไปซ้าย ไม่เหมาะในการใช้อธิบายภาษาไทย ยิ่งไปกว่านั้นโครงสร้างนี้ไม่ได้ทำหน้าที่เดียวกันเหมือนที่ทำในภาษาอื่นๆ ยิ่งกว่าแค่ไม่เหมาะที่จะเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า การย้ายตำแหน่งไปซ้าย แต่เป็นการเข้าใจผิดด้วยซ้ำ และสุดท้ายถ้าสะท้อนโครงสร้างนี้ในภาษาไทยจะทำให้สรุปได้ว่าหน้าที่ของโครงสร้างนี้คือการเพิ่มการเน้นให้กับกลุ่มคำนามชนิดหนึ่ง ซึ่งแปลตรงที่บางคนใช้ในกรณีที่คนส่วนใหญ่ไม่ใช่เลย

การศึกษาของ John Hinds เป็นการเป็นการศึกษาเฉพาะเรื่องการย้ายตำแหน่งไปซ้าย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นเพียงลักษณะหนึ่งของโครงสร้างเน้นส่วนเท่านั้น และนอกจากนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจาก John Hinds ไม่ใช่เจ้าของภาษาเองทำให้มีความเข้าใจในถ้อยคำต่างๆ ในภาษาไทยได้ไม่ลึกซึ้งเท่ากับเจ้าของภาษา เป็นผลให้ในการศึกษาภาษาพูดของคนไทยของเขายังไม่กระจ่างชัด ตัวอย่างเช่นที่เขาบอกว่า กลุ่มคำนามที่ย้ายตำแหน่งไปซ้าย และสรรพนามที่ใช้แทนที่มักจะถูกตัดจากอีกตัวหนึ่ง คือไม่มีการแสดงรูปแบบที่กลุ่มคำนามแยกจากสรรพนามที่มาแทน ซึ่งสำหรับตัวผู้ศึกษามีความเชื่อว่าการย้ายตำแหน่งไปซ้ายนี้ยังสามารถเกิดในโครงสร้างอื่นได้อีก John Hinds ยังบอกอีกว่าในภาษาไทยตัวแทนนั้นมีจำนวนเท่ากับจำนวนของสรรพนาม คำเรียกญาติ หรือคำนำหน้าชื่อในภาษาไทย ซึ่งในส่วนนี้ผู้ศึกษาก็ไม่เห็นด้วยกับ John Hinds เช่นกัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นความจำเป็นที่ควรศึกษาชี้ชัดลงไปว่าโครงสร้างนี้ในภาษาไทยมีรูปแบบใดบ้างหรือลักษณะที่เกิดขึ้นในภาษาไทยนี้ไม่จำเป็นต้องเรียกว่าโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้ายแต่ควรถูกเรียกว่าอะไร บทบาทที่แน่ชัดมีอะไรบ้าง ซึ่งลักษณะการเกิดนี้จะมีความชัดเจนหากมีการศึกษาครอบคลุมถึงโครงสร้างเน้นส่วนทั้งระบบ

ในการจำแนกประโยคโครงสร้างเน้นส่วนนั้น ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของอัญชลี สิงห์น้อย (2548. หน้า 33-38) มาใช้ในการจำแนก หากแตกต่างกันที่อัญชลี สิงห์น้อยได้กล่าวถึงโครงสร้างเน้นส่วนไว้ 4 ลักษณะคือ การย้ายที่ส่วนประกอบ ประโยคกรรมจาก โครงสร้าง 'มี' และการละหน่วยประกอบ แต่ในส่วนที่จะทำการศึกษามีเพียง 3 ลักษณะเท่านั้นคือ การย้ายที่ส่วนประกอบ ประโยคกรรมจาก และโครงสร้าง 'มี' เนื่องจากการละหน่วยประกอบนั้นเป็นลักษณะทั่วไปของภาษาไทยที่เกิดขึ้นได้เมื่อมีบริบทชัดเจน ซึ่งการเน้นไม่ได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แต่อย่างใด ผู้ศึกษาจึงไม่ได้นำมาศึกษารวมด้วย